sosyalist yol

AYLIK DERGİ - ARALIK/1975 - SAYI: 6

sosyalist
yol

Aralık/1975 Sayı: 6

İÇİNDEKİLER

SOSYALİST YOL . Aylık Dergi . Sayı : 6 ARALIK/1975, . Sahibi : Telat Kılıç . Yazı İşleri Müdürü Şafak KUTAL . Adres: Alayköşkü Cad. Sıdıka Batu İşhanı, No: 13 Kat: 3, Oda: 303, CAĞALOĞLU — İSTANBUL, . Dizgi - Baskı Yelken Matbaası . Dağıtım: İstanbul Dağıtım.

Sosyalizmde Bürokratik Sapmanın Tarihsel ve Teorik Kökenleri

— II —

Mehmet Ali AYBAR

İşçi sınıfının devrimin taşıyıcısı ve devrimi gerçekleştirecek biricik sınıf oluşu, toplumun belirli bir aşamasında, üretim ilişkileri ile çelişen, üretim güçlerinin, bir parçasını oluşturmasından ve burjuvazi karşısında tüm emekçilerin kurtuluşu için mücadele eden biricik sınıf olmasından ileri gelmektedir. Üretici güç — üretim ilişkileri çelişkisinin, bilinçli öğesi odur. Kapitalist sistemin iç çelişkilerinin odak noktasında bulunan işçi sınıfıdır; yalnız o dur, eski toplumun bağrından, yeni toplumu çıkarma gücüne sahip olan. Egemen sınıfların karşısında sadece kendi çıkarlarını değil, tüm emekçilerin, tüm toplumun çıkarlarını temsil eden sosyal güç odur; işçi sınıfıdır. Marksizm açısından devrimin öznesi olan işçi sınıfının, bu niteliği bir başkasına devretmesi düşünülemez.

DEVRİMİ SINIF OLARAK İŞÇİ SINIFI YAPAR:

İşçi sınıfının örgütsüz devrim yapmasına olanak bulunmadığına göre, işçi sınıfı elbet örgütlenecektir; ama bu örgütlenme, kendi kendini örgütleme, yani bir «auto-organisation» biçiminde olacaktır. İşçiler, «doğrudan üreticiler», temsilcilerini kendi aralarından seçecekler, onları her zaman denetleyecekler, sigaya çekecekler, gerektiğinde temsilcilerine, işten el çektireceklerdir. Böylece işçi sınıfı, devrimin sahibi olarak kalacaktır. Marx'ın örgüt konusundaki anlayışı budur.

Marx, işçi sınıfından şöyle söz eder: *«Günümüzde burjuvazive karşı olan tüm sınıflar içinde gerçekten devrimci olan biricik sınıf proletaryadır. Öteki sınıflar büyük endüstri karşısında solup yok oluyorlar; proletarya, onun en has ürünü olarak, büyük endüstriden hız alıyor. (...) bugüne dek tüm sosyal hareketler azınlıklar tarafından, ya da azınlıklar lehine yapıldı. Proletaryanın hareketi büyük çoğunluğun büyük çoğunluk lehine, kendiliğin-*

den olan (spontane) bir hareketidir.» (...) Burjuvazinin, tasarlamadan ve karşı koymadan etkeni olduğunu, endüstrisinin ilerlemesi olayı, işçilerin rekabet yüzünden yalnızlığını sürdürecek yerde, denkleştirme yolu ile işçilerin devrimci birliğini sağladı. Böylece büyük endüstrinin sadece gelişmesi, burjuvazinin dayanağı olan, ürünleri üretme ve ürünlere sahip çıkma rejimini, temelinden yıkmaktadır. Her şeyden önce burjuvazi, kendi mezarcılarını üretmektedir. Burjuvazinin yıkılışı ve proletaryanın zaferi, aynı derecede kaçınılmazdır.» (K. Marx - F. Engels, Komünist Manifesto, s. 37, 39, 40-41, F. Rieder et Cie Ed., 1925). *«Tüm üretim aygıtları içinde en büyük üretici güç, devrimci sınıfın kendisidir.»* (K. Marx. Felsefesinin sefaleti, s. 135, Ed. Soc. 1946).

Evet, en büyük üretici güç, işçi sınıfıdır; çünkü taşıdığı devrimi gerçekleştirecek, yeni bir toplum kuracaktır. Kendini ve tüm ezilenleri, sömürülenleri kurtaracaktır. Bu bir dilek değil, tarihin, nesnel gelişim sürecinin kaçınılmaz sonucudur. *«Yaşamlarının soyasl üretiminde insanlar, iradelerine bağlı olmayan, belirli zorunlu ilişkiler içine girerler. Bu ilişkiler, insanların maddesel üretici güçlerinin, belirli bir gelişme düzeyine uygun düşen üretim ilişkileridir. Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun ekonomik yapısını meydana getirir. Belirli sosyal bilinç biçimlerinin karşıladığı, toplumun hukuksal ve siyasal üst-yapısı, bu somut taban üzerinde yükselir. (...) Gelişimin belirli bir aşamasında, toplumun maddesel üretim güçleri, var olan ve o güne dek içinde hareket ettikleri üretim ilişkileri ile, ya da bu ilişkilerin hukuksal fadesi olan mülkiyet ilişkiler ile, çelişkiye düşerler. Üretim güçlerinin gelişmesini sağlayan biçimler olmaktan çıkan üretim ilişkileri, üretim güçlerinin gelişmesine engel olur. O zaman bir sosyal devrim çağı açılır.»* (K. Marx, Politik Ekonominin Eleştirisine katkı s. 4, Ed. Soc 1969). İşçi sınıfının öznesi olduğu sosyalist devrim, esasta iradelerimizin dışında oluşan bir tarihsel süreçtir. Ancak, işçi sınıfı, üretici güçlerin bir parçası halinde, bu nesnel oluşumun bilinçli etkeni olarak, devrimin iradesel yanını oluşturur. Ve bu niteliği ile devrimin hem taşıyıcısı, hem gerçekleştiricisidir. Marx proletaryanın hareketi kendinden, (spontané) bir harekettir derken bu tarihsel süreci kasdediyor.

İşçi sınıfı, toplumsal gelişmenin belirli bir aşamasında doğmuştur; işçi sınıfının egemen sınıflara karşı mücadelesi de, bir yönü ile bu aşamanın ürünüdür. Ve «sosyal varlık», «sosyal bilinci belirlediğinden», sürekli «yoksullaşma» ve insanlığa karşı olan bu ortam içinde bilinçlenme, kendiliğinden olacaktır. Elbet bu Marx'ın işçilerin eğitimine önem vermediği bicimde yorumlanamaz. Sosyalist bilim işçi sınıfına belki bir anlamda «dışardan» sunulacaktır. Ama bu bilimin doğuşu ve gelişmesi, işçi sınıfının doğuşu ve gelişimi ile paralel olduğu düşünülünce, onun da, yani sosyalist biliminde, bir bakıma, işçi sınıfının «içinde» olduğu anlaşılır. Bu açıdan bakılınca bilimin «dışardan» götürülmesi değil, işçı sinıfının kendi bilimine sahip çıkması söz konsu olmaktadır. Her halde kimilerin ileri sürdüğü gibi, bilinçlenme sürecinde, işçi sınıfının, kendiliğinden aşamıyacağı bir «bilinç duvarı» olduğu

yoktur. Bilinçle bilim ayrı şeylerdir. Karıştırmamalı. Bu konuya ilerde döneceğiz.

OBJEKTİF KOŞULLAR

Marx'ın yukarıya aktardığımız satırları kuşkuya yer bırakmıyor: Devrim proletaryanın, sınıf olarak doğrudan doğruya başaracağı ve ancak onun başarabileceği bir iştir. Bu konuda «vekâlet» söz konusu değildir; olamaz. Kimse, işçi sınıfını devrimin «öznesi »olmaktan çıkarıp, devrimin «nesnesi» haline getirme hakkına sahip değildir. Sosyalist devrimi ya işçi sınıfı yapar, ya da sosyalist devrim olmaz. Devrim bir tarihsel kategoridir ve burjuva toplumu aşamasında, devrimin biricik öznesi işçi sınıfıdır. Bilinçlenmesi gecikmiş olabilir, örgütlenme yavaş ve etkisiz olabilir; ama bu, devrime küçük burjuva aydınlarının sahip çıkmalarına hak kazandırmaz. Çünkü işçi sınıfı dışında yapılacak hareketler gerçekten sosyalist devrim hareketleri değildir. İşçi sınıfı yürümüyorsa, bu işte bir terslik var demektir. Devrimin, nesnel koşulları olgunlaşmış olsa bile, sübjektif koşullar olgunlaşmamış demektir.

İşçi sınıfı bir yana itilerek yapılan hareketler sonunda, bir sosyalist şema uygulansa bile, sosyalist devrimin kendini bulması için, işçi sınıfının kendi adına egemenlik sürdüren bürokrasiyi devirerek kendisinin iktidar olması gerekecektir. Bununla devrimi mekanik bir anlayışla yorumladığımız ileri sürülemez. Emperyalizm aşamasında elbet «atlama» olanakları vardır. Ama bu atlamayı işçi sınıfı yapacaktır; mutlaka işçi sınıfı. Kaldı ki, bu «atlama»nın da nesnel koşulları vardır.

«Bir sosyal kuruluş, kapsayabileceği tüm üretim güçleri sonuna dek değişmeden; asla ortadan kalkmaz. Yeni ve üstün üretim ilişkilerinin maddesel var oluş koşulları, eski toplum içinde belirmeden, yeni ve üstün ilişkiler, asla eski ilişkilerin yerini almaz. Bundan dolayıdır ki, insanlık kendi kendisine, ancak çözebileceği sorunları sorar. Çünkü daha yakından bakılınca, her zaman sorunun, çözüm için gerekli maddesel koşulların, zaten var olduğu, yada hiç değilse bunların oluş halinde bulunduğu yerlerde ortaya çıktığı görülür. Asya Tipi, antik, feodal ve çağdaş burjuva üretim biçimleri, kalın çizgilerle, ekonomik, sosyal kuruluşun, ilerleyici çağları olarak nitelindirilebilir. Burjuva üretim ilişkileri, sosyal üretim sürecinin, çelişkili olan son biçimidir. Bu çelişkili oluş, bireysel anlamda bir çelişki olmayıp, bireylerin sosyal var oluş koşullarından doğan bir çelişkidir. Bununla beraber, burjuva toplumu içinde gelişen üretim güçleri, aynı zamanda bu çelişkiyi çözecek maddesel koşulları da yaratmaktadır. Demek ki, bu sosyal kuruluşla birlikte insan toplumunun tarih öncesi çağı son bulacaktır.» (K. Marx, adı geç. ki. s. 5, Ed. Coc. 1969).

BİLİNÇ SORUNU

Marx'da, «sınıf»la «sınıf bilinci» canlı bir ilişki içindedir. İşçi sınıfının, sınıf olarak kendi kendinin bilincine varması, işçi sınıfının iradesi dışında bağlanmış sosyal ilişkilerin sürdürülmesi, yani bu ilişkilerin yaşanması ile olur. Önce işçi sınıfı «sosyal varlık» olarak vardır. İşçi sınıfı, yaşamını, iradesi dışında var olan sosyal ilişkiler içinde sürdürerek, yani maddesel yaşamını üreterek kendi varlığının bilincine varır. Bundan dolayı da, bu bilinci işçi sınıfından ne ayırma, ne de ser de yetirtirir gibi «dışarda» oluşturulmuş bir sözde bilinci, işçi sınıfına «dışardan» şırıngalamaya olanak vardır. İşçi sınıfının bilinçlenmesi gecikebilir. Ancak bu durum hiç kimseye, işçi sınıfının «bilincine» sahip çıkma hakkını vermez. «Kendinde» sınıfla «kendisi için» sınıf arasındaki mesafeyi, işçi sınıfı, kavgası ile dolduracaktır. İşçilerin kendi kendilerini, köklü bir devrimle kurtacakları hakkındaki bilinç, ancak işçi sınıfının mücadeleleri içinde kazanılır. Proletaryanın «gerçek» bilinci proletaryadadır. Sosyalizmi bildiklerini ileri süren küçük burjuva aydınlarının «bilgileri», işçilerin sınıf bilincinin yerini alamaz. Bunlar isçi sınıfı ile ilişkilerini sıklaştırdıkları oranda, işçi sınıfının bilincinden nasiplerini alabilirler. Ama bunun için önce dillerini arıtmalarını, işçilerle hemhal olmaları gerekir. Marx derki: *«dil, pratik bilinçtir.... dilde tıpkı bilinç gibi, başka insanlarla ilişki kurma zorunluğundan doğar.»* (K. Marx, Felsefe Yapıtları, Alman ideolojisi, Cilt VI, s. 168-169 A. Costes Ed. 1937) Küçük burjuva sosyalistleri bu cümledeki hikmeti kavramaya çalışmalıdırlar.

Marx'ın, örgütlenme konusundaki görüşlerine gelince, geleceği bağlayıcı şemalardan kaçındığı anlaşılmaktadır. Ancak örgütlenme, *«işçi sınıfının kurtuluşu, işçilerin kendi yapıtları olmalıdır.» biçiminde dile getirilen ilke* doğrultusunda, bu ilke ile uyumlu olarak gerçekleştirecektir. Marx bu konuda da «vekil» kabul etmiyor. Yani işçi, emekçi tabanın, içinde olmadığı bir örgüt onları temsil edemez. Devrim, sınıf olarak proletaryanın, örgütlü ve doğrudan doğruya, kendi eylemi olacaktır. Burada Marx'ın devrimi sadece politik iktidarın ele geçirilmesi biçiminde anlamıdığına ve en geniş anlamda işçilerin yaşamını ilgilendiren her düzeyde, devrimci atılımlar yapılması olarak anladığına işaret etmek isterim. Bu devrimci atılımlar, (burjuva Devlet makinasının yerine, proletaryanın derhal eriyip yok olmaya başlıyacak olan Devletinin konması başta olmak üzere, üretimin ve yönetimin her basamağındaki devrimci atılımlardır) doğrudan doğruya, sınıf olarak, işçiler tarafından gerçekleştirilecektir. Bunun için işçi sınıfı kendi kendini örgütleyecek «parti» yada «partilerini» meydana getirecektir. Bu örgütlerde, proletarya demokrasisinin en mükemmel örnekleri görülecektir: Tabanın seçtiği yöneticiler, tabana karşı sorumlu olacak ve gerekli görüldüğünde, taban tarafından derhal işten el çektirilecektir. Böylece devrimin taşıyıcısı ve gerçelkeştiricisi olan işçi sınıfı, tarihsel görevini gerçekten kendisi yapacaktır.

DIŞARDAN ŞIRINGALANAN BİLİNÇ

Marx, bu sonuçlara klasik kapitalist modelden hareket ederek varmıştır. 1902'lerde Lenin'in sorunları bambaşkadır. İşçi hareketinde reformizm bir tehlike halini almıştır. İşçilerin, burjuva düzeni içinde reformlarla yaşamlarını sürekli iyileştirebilecekleri, giderek iktidara da gelebilecekleri ileri sürülüyordu. (Bernestein). İşçi sınıfı içinde, yüksek ücret alan yozlaşmış bir işçi aristokrasisi türemişti. Çarlık Rusya'da en ağır koşullar egemendi. İşçiler, köylüler en ilkel haklardan yoksundu. Güçlü bir polis örgütü (Okharna), en masum kıpırdanışları amansızca eziyordu. Beri yandan kapitalizm emperyalizm aşaması ile, devrim bakımından yeni değerlendirilmelere yol açıyordu. Batı Avrupa işçileri arasında bir işçi aristokrasisinin ortaya çıkmış olması, reformizmin gücü küçümsenemiyecek bir akım haline gelmesine neden olmuştu. Rusya'da ise işçi sınıfının sayıca az ve genel çizgisiyle «olgunlaşmamış» bulunması Lenin için, başlı başına bir sorundu. Lenin işte bu koşullarda mücadelesini sürdürmüştür. Bu durum sadece pratik sorunların çözümünü etkilemekle kalmamış, teorik sorunlara da farklı bir açıdan bakılmasına neden olmuştur.

Lenin, «ne yapmalı»da sınıf-bilinç, sınıf-parti sorunlarına değişik bir yorum getirmiştir. Rusya'nın terör ve baskı rejimine karşı, yasa dışı mücadele için devrimci bir silâh yaratmak gereğini duymuştur. Lenin, yeni tip bir parti yaratmıştır. Rus işçisinin «olgunlaşmamış» olması Batı Avrupa işçisinin de reformizmin tehdidi altında bulunması, 1902'lerde Lenin'i Marx'ın klasik devrim ve örgüt anlayışından ayrılmaya ve işçi sınıfının ancak ekonomik bilince ulaşabileceğini, politik bilincin, işçi sınıfına mutlaka «dışardan» götürülmesi gerektiğini ileri sürmeye itelemiştir. Lenin «ne yapmalı» *de Kautsky'nin ortaya attığı tezi benimser, Kaustky'den aşağıdaki satırları* aktarır:

«Günümüzün sosyalist bilinci, ancak, derin bilimsel bilgi temeli üzerinde ortaya çıkabilir. (...) Bilmin taşıyıcısı ise proletarya değil, burjuva aydınlarıdır. Çağdaş sosyalizm bu katogoriye giren kimi kişilerin beyninde doğmuş ve onlar tarafından, kafaca en gelişmiş proleterlere aktarılmıştır. Bunlar da koşulların elverdiği yerlerde, sosyalizmi sonradan işçi sınıfının mücadelesine sokmuşlardır. Bundan dolayı, sosyalist bilinç, işçi sınıfının mücadelesine dışardan ithal edilmiş bir öğedir; ve kendiliğinden ortaya çıkan bir şey değildir.» ve Lenin şunları yazar: *«Dedik ki, işçiler henüz sosyal demokrat bilince sahip olamazlar. Bu bilinç onlara ancak dışardan gelebilir. Tüm ülkelerin tarihi tanıktır ki, kendi gücü ile işçi sınıfı, ancak «tradünyonist» (sendikasal) bir bilince, yani sendikalarda birleşmenin, patrona karşı mücadele etmenin, hükümetten işçilerin gereksindiği şu yada bu yasanın çıkartılmasını istemenin zorunlu olduğu inancına ulaşabilir. Sosyalizme gelince, o varlıklı sınıfın bilgili temsilcilerinin, aydınların, işledikleri, felsefesel, tarihsel, ekonomik teorilerden doğmuştur. Çağımızın bilimsel sosyalizmini*

kuranlar, Marx ve Engels de, sosyal durumları bakımından, burjuva aydınları idiler.» (v. I. Lenine, Ne Yapmalı, s. 33, 41, Ed. Soç. 1947).

Böylece Marx'ın gözünde devrimin öznesi olan işçi sınıfı, «dışardan» kendisine bilinç şırıngalanan ve sosyalist aydınların buyruğunda, yürüyecek olan, bağımlı bir sınıf durumuna gelmekteydi. Bu, işçi sınıfını «özne» olmaktan çıkartıp, «nesne» haline getirmekten başka bir anlam taşımazdı. Gerçekten de öyle idi, ve öyle olmuştur. 1902'lerin Lenin'i, devrimin taşıyıcısı ve gerçekleştiricisi olarak, gerçekte işçi sınıfını değil, profesyonel devrimcilerden kurulu partiyi görmektedir. Lenin bu konudaki görüşünü 1905'ten sonra düzeltmeye başlıyacaktır. Yığınların yaratıcı gücüne gereken önemi vermeye başlıyacaktır. Ancak «Ne Yapmalı»da atılan bürokrasi tohumları yeşerecek ve Stalin döneminde işçi sınıfını gölgede bırakan koca bir ağaç haline gelecektir. Leninin düşüncesini eyleminden ayıramazsınız. Lenin, «bilinç» sorununa, «parti» sorununa, içinde bulunduğu somut koşulların etkisi altında çözümler getirmeğe çalışmıştır.

Lenin öncelikle devrimci idi. Çarlık rejimini devirmek; emekçilerin lehinde atılımlarla sosyalizme geçişi hazırlamak kararında idi. Profesyonel devrimcilerden kurulu bir partinin ardından, etkili propaganda ve ajitasyon yapılacak olursa, işçilerin, köylülerin yürüyeceğine inanıyordu. Olaylar Lenin'in düşündüğü gibi gelişmiştir başlangıçta. Ama sonunda parti makinasını ellerinde tutanlar işçi sınıfına, köylülere iktidar yolunu tıkamışlardır.

YENİ TİP PARTİ

Çarlık Rusya'sında mücadele verecek partiyi Lenin, bir askeri birlik biçiminde düşünmüştür. *«Biz, der Lenin, sıkıştırılmış küçük bir grubuz. Sarp ve zor bir yolda, sıkıca elele tutunmuş olarak yürüyoruz. Her yanımız düşmanla çevrili ve hemen hemen daima onların ateşi altında yol almaktayız.»* (V. I. Lenine, ad geç. Kit. s. 12). Ve bir az ilerde de şu açıklamayı yapar.: *«(...) işçilerin örgütü, birincisi, meslekçi; ikincisi, olabildiğine geniş; üçüncüsü, olanak olduğunca gizli yanı az olmalıdır. (Burada ve ilerde sadece otokratik Rusya'dan söz ettiğim açıktır.) Buna karşılık devrimcilerin örgütü, her şeyden önce ve özellikle mesleği devrimcilik olan insanları kapsamalıdır. (Bundan dolayı, bir devrimci örgütünden söz ederken, sosyal-demokrat devrimcileri düşünüyorum.) Böylece bir örgütün üyelerine ortak olan bu özellik karşısında, işçi ve aydın arasındaki her çeşit ayrım ve çeşitli mesleklerin birbirinden ayrılması, kesinlikle ortadan kalkmalıdır. Zorunlu olarak bu örgüt, fazla geniş olmamalı ve son derece gizli bulunmalıdır.»* (V. I. Lenine, adı geç. Kit. s. 113).

Burada biraz duralım. Lenin işçi sınıfının sosyalist bilince, kendiliğinden asla ulaşamayacağı görüşünden çıkış yaptı; işçi olsun olmasın, sosyalist bilince sahip olan devrimcilere öncelik tanıdı ve bunları, küçük, disip-

linli bir örgüt içinde topladı. Lenin'e göre, profesyonel devrimciler, işçi sınıfının öncüleridir. Devrimin taşıyıcısı, ve gerçekleştiricisi, bu öncülerden kurulu olan Partidir. Beriyandan devrimci eylemlerin sürekliliğini ve örgütün sağlamlığını sağlamak için, yöneticilerin değişmemesi, dural olmaları zorunludur. Rusya'nın o günkü koşulları içinde böyle askerî bir örgütün, sonuç alma bakımından yararları tartışılmaz. Ama bu örgüt hakkında bir yargıya varmak için, işin sonuna bakmak gerektiği de tartışılmaz. İşçiler, köylüler, devrimden yarımyüz yıl sonra söz ve karar sahibi değillerdir. Bürokratların buyruğundadırlar. Bunda «öncü» teorisinin ve merkeziyetçiliği çok ağır basan örgütlenme biçiminin, büyük payı bulunduğuna inanmaktayız.

Marksist felsefede «öz» ile «olgu» arasındaki ayırım proletaryanın «gerçek çıkarı» ile «günlük çıkarı» arasındaki ayrımın esasını oluşturur. Bu teorik sorun, pratikte öncüler teorisine dayanak olmuştur. Şöyleki; Lenin, proletaryanın «gerçek çıkarını» sosyalist bilime sahip olanların ancak bu öncülerin bileceğini ileri sürmüştür. Proletarya, sosyalist bilince kavuşana dek, onun «gerçek çıkarlarını,» devrimin «öncü»leri olan profesyonel devrimciler temsil edecektir. Çünkü kapitalist sistemin işleyişini, bilimsel olarak işçiler değil, bilime sahip olan profesyonel devrimciler bilmektedir. Oysa böyle bir yargı, marksizm açısından son derece düşündürücüdür. Gerçekten, sosyalist bilimin burjuva kökenli aydınlar tarafından bulgulanmış ve onlar tarafından geliştirilmiş olduğu doğrusundan, çıkış yapılarak, işçilerin asla bu bilime kendiliklerinden sahip olamıyacakları yargısına varılamaz. Sosyalizmi öğrenme bir eğitim işidir. İşçiler de marksizmi pek güzel öğreneblirler; öğrenmişlerdir de... Okuma yazma bilen ve kitap okuyarak kendini yetiştiren işçiler, markizmi kendi kendilerine rahatlıkla öğrenebilirler. Kaldıki, sosyalizm bilimini bulgulayan aydınlar, bunu gökyüzünden devşirmemişlerdir.

Sosyalist aydınlar işçilerin, daha sosyalizm bulgulanmazdan önce yürüttükleri mücadeleyi ve bu olgunun altında yatan yasaları inceleyerek teorilerini kurmuşlardır. Sosyalist bilimin konusu olan işçilerin, kendi yaşantılarını soyutlayan bir bilime sahip olmalarına, ne teorik, ne pratik herhangi bir engel vardır. Kautsky'nin ve onu izleyerek Lenin'in ileri sürdükleri gerekçeler ve vardıkları yargılar doğru olarak kabul edilemez.

PARTİ VE BÜROKRASİ

Marx'ın Engels'in zamanında işçi sınıfı tam olgunlaşmış değildi. Kuşkusuz Marx'ın zamanında bilinçli işçilerin sayısı, 1902'lerde olandan çok daha azdı. Ama Marx işçi sınıfını ikinci plana itmeyi ve onun yerine profesyonel devrimcileri geçirmeyi düşünmemiştir; «komitacılığa» daima karşı çıkmıştır. Blankizme hiç bir vakit yeşil ışık yakmamıştır.

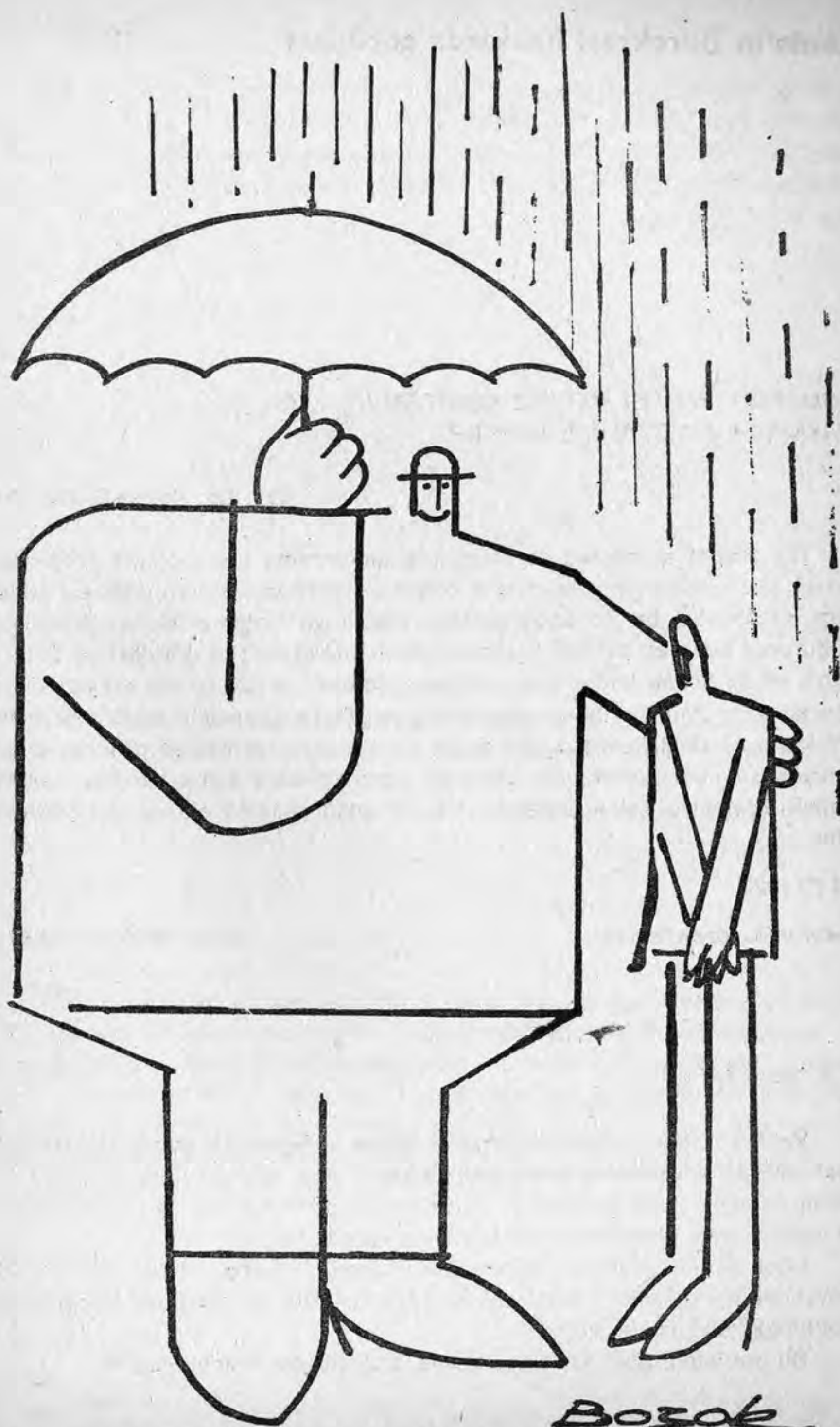
İşçi sınıfı kapitalist üretim sürecinin bir öğesidir; üretici güçlerin ayrılmaz bir parçasıdır. Ve Marx'ın ileri sürdüğü gibi, şayet; «sosyal varlık»,

«sosyal bilinci» belirliyorsa, işçi sınıfını bunun dışında tutmak için, hiç bir neden yoktur. «İşçi sınıfı sosyalist bilince kendiliğinden asla ulaşamaz» denince, bir takım teorik tersliklerle karşılaşılacağında kuşku yoktur. Hem sadece teorik değil, pratik terslikler de karşımıza çıkar. Netekim çıkmıştır da.

Bu tersliklerin en ağırı, işçi sınıfının devrimci atılımlarından yoksun kalan rejimin hızla bürokratlaşmasıdır. Lenin tehlikeyi sezmiş, arkadaşlarını uyarmış, ancak sonuç alamamıştır. «Ne yapmalı» da ileri sürülen görüşler, Lenin'in yaşamında belirli bir dönemdeki mücadelelerin ürünüdür. Gerçekten Lenin çok geçmeden «yığınların tarihsel inisyatifi» nden söz etmeye başlayacaktır. «Yığınların tarihsel insiyatifi» emekçilerin devrim sürecine yaratıcı atılımlarla karışmaları, yani kendiliğinden (spontane) biçimde harekete geçmeleri demektir. «Tüm yetkilerin Sovyetlere verilmesini» isteyen Lenin; İşçi-Köylü denetimi kurdurtan Lenin; ulusal ekonomiyi sendikaların yönetmesi için tedbirler öneren Lenin; «Felsefe defterleri»nde, aklın egemenliğini ilan edenleri, halkın egemenliğini sabote etmekle suçlayan Lenin; «Ne Yapmalı» da işçi sınıfının sosyalist bilince asla ulaşamıyacağını yazan Lenin değildir kuşkusuz, Lenin daha 1905'te «işçi sınıfı, içgüdüsü ile, kendiliğinde sosyal-demokrattır» diyordu. (O tarihlerde sosyal-demokrat sosyalist anlamına gelirdi.)

Ama olan olmuştur bir kere «Ne yapmalı»da esasları atılmış olan Parti, profesyonel devrimcilerden oluşan kadrosu ile, merkeziyetçiliği ile, gizliliği ile, devrime damgasını vurmuştur. İktidara gelindikten sonra da, statüsünün değiştirilmemesine rağmen, Parti, otoriter merkeziyetçi ruhunu korumuştur. Dondurulmuş kalıplar içinde yaşamını sürdürmüştür sürdürmektedir. Üstelik bu Parti, 3. enternasiyonal kanalı ile tüm komünist partilerinin biricik «model»i yapıldığından «bürokratlaşma» Sovyetler Birliğinin sınırlarını aşarak, sosyalist ülkelerin çoğunda ve komünist partilerde genel eğilim haline gelmiştir. Tabanın gerçekten denetiminde olmıyan bir kuruluşun, çok geçmeden totaliter ve otoriter bir karaktere bürünmesi, halktan kopan yöneticilerin yeni bir bürokrasinin türemesine ön ayak olmaları doğaldır. Hele ortam da, Rusya'da olduğu gibi, böyle bir sapmayı, adeta kaçınılmaz hale getirmişse...

Gelecek yazıda Parti makinası ile rejimin bürokratlaşması arasındaki ilişkilere daha yakından bakmaya çalışacağız.

YAZISIZ

Lenin'in Bürokrasi hakkında görüşleri

KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ ÜYELERİ HAKKINDA J.V. STALİN'E MEKTUP

Çev. Dr. Ertem Saatçioğlu

Dış ticaret monopolü sorununun ertelenmesine kesin olarak karşıyım. Şayet «Bu sorunun incelenmesine benim de katılmamın arzu edilmesi gibi» bazı düşünceler, bu konunun gelecek toplantıya kadar ertelenmesi eğilimi doğurursa buna en şiddetli şekilde karşı koyacağım, zira görüşlerimi Trotski'nin en az benim kadar savunacağına inanıyorum. Bu birinci nokta, ikinci olarak sizin, Zinoviev'in, ve söylenildiğine göre Kamenev'in açıklamalarınız bir kısım Merkez komitesi üyelerinin ilk kanaatlarını değiştirdiklerini doğruluyor. Üçüncü olarak, en önemlisi: kararsızlıklara tanık olmağa devam etmek, kesinlikle kabul edilemez. Ve her çeşit çalışma olanağını tehlikeye atar.

15-12-1922

Telefonla yazdırılmıştır.

Bahis 45 Sah. 530-531

Lenin

L.D. TROTSKİ'YE

Yoldaş, Trotkski, tamamiyle aynı fikirde olduğumuzu sanıvorum. Genel toplantıdaki dayanışmamızdan bahsetmenizi rica ederim. Ümidediyorum ki bizim önerimiz galip gelecektir. Zıra Ekim ayında olumsuz oy verenler şimdi kısmen veva tamamen bizim tarafımıza geçiyorlar.

Eğer, bütün ümitlere rağmen bizim önerimiz kabul edilmezse biz de Sovyetler Kongresinin Fraksiyon'una yönelecek ve sorunu Parti Kongresine götüreceğimizi açıklıyacağız.

Bu durumda, beni haberdar ediniz, açıklamamı göndereceğim.

Lenin

Not: Şayet bu soru mevcut toplantının gündeminden geri çekilirse (ki ben buna pek ihtimal vermiyorum ama bu takdirde tabiatıyla siz ikimiz adı-

na bütün gücünüzle karşı koymalısınız) yine de Sovyetler Kongresi Fraksiyonuna başvurulmalı ve sorunun parti kongresine götürülmesi sağlanmalıdır, zira kararsızlıklara tanık olmağa devam etmek asla kabul edilemez.

Size gönderdiğim bütün belgeler toplantı sonuna kadar sizde kalabilir.

15-12-1922 *Bah. 45 Sah. 531-532*

TROTSKİ YOLDAŞA

Yoldaş Trotski, bugün Froumkine'den aldığım mektubu size iletiyorum. Artık bu sorunla birlikte her şeyi bir defada kesin olarak halletmek gerektiğini ben de düşünüyorum. Bu konunun beni üzdüğü hatta sağlık durumumu bile etkilediği inancı tamamen yanlıştır, zira bu en önemli sorunlardan biri konusundaki politikamızı dengesiz kılan gecikmelere on bin kere fazla üzülmekteyim. Bundan dolayı ilişikte sunduğum mektuba dikkatinizi çekiyor ve sizden bu sorunun derhal tartışılmasını sağlamanızı istiyorum. Eğer bir fiyasko ile tehdit ediliyorsak eminim ki Parti Kongresi önünde yenilgiye uğramak ve hemen Kongre Froksiyon'una başvurmak, kongreden sonra başarısızlığa uğramaktan çok daha iyidir. Belki şöyle bir ön çözüm kabul edilebilir: Şimdi monopolü onaylama kararı alırız fakat yine de sorunu Parti Kongresine götürürüz, ve şimdiden bu konuda anlaşırız. Görüşüme göre, hiç bir surette, gerçek çıkarımız ve konunun çıkarı açısından başka bir anlaşma kabul edemeyiz.

15-12-1922 *Bahis 45, Sak 532-533*

Lenin

L.D. TROTSKİ'YE

Öğle görünüyor ki, basit bir taktik hareketle, tek el bile ateş etmeden durumu kurtarmayı başardık. Bu noktada kalmayıp hücuma devam etmeyi, sonuç olarak, dış ticareti sağlamlaştırma, ve onun gerçekleşmesini düzenleyen gerçekçi tedbirler sorununu Parti Kongresine götürme teklifini kabul ettirmeği öneriyorum. Sovyetler Kongresi Fraksiyon'unda bunu genelleştirmeliyiz. İtirazlarınız olmıyacağını ve raporu Fraksiyon'a sunmayı reddetmiyeceğinizi ümidederim.

Lenin

21-12.1922 *Bahis 45, Sah. 534*

L.D. TROTSKİ'YE

Çok gizli
Şahsi

Aziz Yoldaş, Trotski, Parti Merkez Komitesi önünde. Gürcistan hadise-

sinin müdafaasını yüklenmenizi çok arzu ederim. Bu hadise halen, Stalin ve Dzerjinski tarafından takip edilmektedir ve ben onların tarafsızlıklarına güvenemem. Hatta tam aksine, savunmayı yüklenmeği kabul ederseniz müsterih olacağım. Şayet herhangi bir sebeple benimle aynı fikirde değilseniz, tüm dosyayı bana geri gönderiniz. Bunun red anlamına geldiğini kabul edeceğim.

Telefonla kaydedilmiş,
5-III-1923 *Bahis 45, Sah. 535*

PROLETER KÜLTÜRÜ HAKKINDA

8 Ekim tarihli İzvestia okunduğunda, dostumuz Lounatcharski'nin Proletkult (*) kongresinde dün kendisiyle anlaştığımızın tam tersini söylediği meydana çıkıyor. Proletkult Kongresi için sür'atli bir çözüm projesi hazırlamak ,bunu Merkez Komitesine kabul ettirmek, ve Proletkult'un adı geçen toplantısında oylamak zorunludur. Bu Projeyi bugün, Merkez Komitesi adına, Halk Eğitimi Halk Komiserliği Kolejine, ve Proletkult Kongresine kabul ettirmek gerekir, zira Kongre bugün sona ermektedir.

—ÇÖZÜM PROJESİ—

1 — Proleter Diktatoryasının amaçlarının muzafferane bir tarzda gerçekleşmesi için, yani Burjuvazinin yıkılması, sınıfların yokedilmesi, insanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kaldırılması için, işçi ve köylü Sovyet Cumhuriyetinde, tüm bilim dallarına, genellikle politik eğitim alanına, ve özellikle san'ata, Proletarya sınıf mücadelesi ruhunun girmesi gerekir.

2 — Bundan dolayı genellikle, değişik Proleter kuruluşları topluluğundan ziyade, öncüsü Komünist Parti tarafından temsil edilen Proletarya, halk eğitiminin her alanında en faal en önemli rolü oynamalıdır.

3 — Modern çağın tecrübesi, ve özellikle Komünist Manifesto'nun yayınlanmasından bu yana, tüm dünya ülkelerinin devrimci proleter, savaşı, dünya Marksist anlayışının, devrimci proleter çıkarları, görüşleri ve kültürünün tek ve gerçek ifadesi olduğunu tartışmasız isbatlar.

4 — Devrimci Proleter ideolojisi olarak tarihî bir önem kazanan Marksizm, Burjuva devrinin büyük bulgularını reddetmediği gibi, aksine iki bin yıllık insan düşüncesi ve kültüründe mevcut olan en değerli şeyleri be-

---

(*) Sovyetler Birliğinde proletarya ilgileri ve objektivitelerini açıklayan bir akımı temsil eden örgüttür.

nimsemiş ve yeniden değerlendirmiştir. Her çeşit sömürüye karşı yapılan savaşın en yüksek aşaması olan proletarya diktatoryası deneyimi ile canlılık kazanmış, bulunan, ve yalnızca bu yönde ve bu temel üzerine yapılan çalışma ,gerçek bir Proleter kültürü gelişmesi olarak kabul edilebilir.

5 — Bu prensibe kesinlikle bağlı olarak, Rusya Proletkult Kongresi teorik alanda yanlış, pratik alanda zararlı olan her türlü özel kültür icadetme çabalarını, uzmanlaşmış kuruluşlarına kendini mahkum etmeği, Halk Eğitiminde, Halk Komiserliğinin ve Proletkult'ün çalışma alanlarını sınırlamayı, ya da Halk eğitiminde Halk eğitim komiserliği kurumları içinde Proletkult'ün özerkliğini sağlamayı kesinlikle reddeder. Tam tersine, bu Kongre Proletkult'ün tüm kuruluşlarını, kendilerini Halk eğitiminde Halk komiserliği şebekesinin birer yardımcı kuruluşu olarak kabul etmeli. ve Sovyetler iktidarının (Özellikle Halk eğitiminde Halk komiserliğinin) ve Rusya Komünist Partisinin genel yönetimi altında, Proleter Diktatoryasından ayrılmaz sayılan görevlerini tamamlamak konusunda, mutlak bir ödev yapmalıdır.

Dostumuz Lounatcharski düşüncesinin değiştirildiğini söylüyor. Böylece bu çözümün daha da gerekli olduğu anlaşılıyor.

8 Ekim 1920 de kaleme alınmış.
İlk olarak 1926 da Krasnaia Novi'nin Üçüncü sayısında yayınlanmıştır.

Eserler, Paris-Moskova Bah. 31. Sah 327-328

yalist Emekçi ve Köylü Partisi) nin Gaziantep şubesinin kurulup açılışı ile ilgili 6000 sayı bastırılarak halka dağıttıkları bildirideki sözler tüm anlamıyla, Türkiye Cumhuriyeti devlet rejiminin siyasî ve hukukî, toplumsal ve ekonomik düzenlerini devirmeğe yönelmiş ve halkımızı yıkıcı bir ihtilâl eylemine hazırlayan ve kışkırtan en aşırı anlamyle solcu bir propaganda niteliğinde bulunduğu belirmiştir.

Sanıklar savunmalarında Parti programının hükümetçe onaylanan ikinci maddesine göre ve bu esaslardan esinlenerek bildiriyi yazıp yayınladıklarını bildirmelerine göre, *her nasılsa,* hükümetçe çalışmasına izin verilen bu partinin 2. maddesinde gerçekleşmesini uzak amaç edindiği solcu esaslardan yürüyerek, üretimde sermayenin rolünü inkâr etmek, bütün üretim araçlarını sosyalizasyona tâbi tutarak, sermayecileri toplumdan ayırarak ekonomik düzenimizi ve ilae, mülkiyet gibi temel esasları kaldırmak suretiyle de sosyal düzenimizi ve sonunda, birtakım yurttaşları kamu haklarından yoksun etmek suretiyle hukukî ve siyasî düzenimizi yıkmak ve devirmek amaciyle ortaya atıldığı ve bu yıkıcı davalarının gerçekleşmesi için sosyalizm görüşleriyle maskelendikleri sonucuna varılmaktadır.

Nitekim sanıklar tarafından yayınlanan suç konusu bildiriyi Parti genel Merkezinin onaylaması da Partinin kül halinde bu sanıkların düşünce ve kanışlarına katıldığını göstermekte ve Partinin açık siyasî kimlik ve niteliğini ortaya koymaktadır. Bu bakımdan Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi, Gaziantep kurucularının bilinen bildiride açıkladıkları düşünceleri programının 2. maddesindeki uzak amacın gerçekleşmesine uygun görüp katılmasıyla bu Partinin Türk devlet rejimine aykırı ideolojileri savunması ve bunların gerçekleşmesine çalışması bakımından devletin mülki bütünlüğüne ve siyasî ve millî birliğini bozma amacı güden ve 4919 sayılı kanunun değişen 3512 sayılı cemiyetler kanununun 9. maddesinin (A) bendi gereğince kurulması yasak bulunan dernekler arasına girdiği belirmektedir.

Diğer taraftan, bu Parti bildiride açıklanan siyasî amaç ve kimliği ile, kanuna aykırı amaçlar güttüğü anlaşıldığından adı geçen kanunun değişen 1. maddesinin son fıkrası gereğince kurulmasına göz yumulmayan derneklerden sayılması zorunluluğu vardır.

Uygulanması gerekli kanun maddeleri: yukardan beri yapılan açıklama ve çözümlere göre, sanıklardan diş hekimi Sıtkı Turan Dokuztuğ'dan başkasının amaçları kanuna aykırı ve devletin mülkî bütünlüğünü, siyasî ve millî birliğini bozmak ve yıkmak amacını güd en(Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi) ni kurarak Türk devlet rejiminin siyasî ve hukukî, ekonomik ve toplumsal düzenlerini değiştirmek ve devirmek amaciyle 1881 sayılı Matbuat kanununun 1. maddesi gereğince, matbua sayılan 11 Ekim 1946 günlü bildirileri yazıp halka dağıtmak suretiyle propagandalarda bulunduklarının kanunî kanıtlarla gerçekleşmesine dayanılarak, hepsinin Türk Ceza HKanunu'nun 4934 sayılı kanunla değişen 142. maddesiyle, sözü edi-

len dernekler kanununun değişen son ve 9. A maddeleri yardımıyla 33. maddelerine göre cezalandırılmaları ve kurdukları parti çalışmasının yasaklanması kanunen gerekli bulunmaktadır. Diğer sanık Sıtkı Turan Dokuztuğ'un cezası sadece başkanı bulunduğu Sosyal Demokrat Partisi'nin düşüncelerine uygun gördüğü bu bildirileri dağıtmak suretiyle diğer sanıkların eylemlerine doğrudan doğruya katılmak niteliğinde belirmekte olduğundan, Türk Ceza Kanununun 64. maddesi aracılığıyle, 142. maddesine göre cezalandırılması gerekmektedir. Bütün sanıkların açıklanan yıkıcı propagandalarını matbua durumunda bulunan bildirilerle yapmak yolunu benimsemeleri cezalarının saptanışında sertlik nedeni sayılacak olaylardandır.

Yargılamayı yapacak mahkeme: Sanıkların nitelikleri belirtilen ve uygulanması gerekli kanun maddeleri gösterilen suçlarına ilişkin yargılamaların yapılması yetki ve görevi suçun işlendiği Gaziantep Asliye Ceza mahkemesine ilişkin olduğundan yargılamaları bu mahkemede yapılmak üzere cümlesi hakkında tutuklu olarak son tahkikatın açılmasına karar verilmesi talep ve iddia olunur.

20/11/946
Cumhuriyet savcısı
Cemil Mitad Ulusal
5463

Son tahkikatın açılmasına muhalefet veya bazı deliller ikame edip etmeyeceğinizi üç gün içerisinde bildirmeniz.

20/11/946
Sorgu yargıcı
H. Erakın
902

Gelecek Yazı:
Dr. Şefik Hüsnü Daymer'in Dilekçesi

Demokratik rejim tabana oturmalıdır

«Demokratik rejim tabana oturtulacaktır. Demokrasinin yurttaşların hergünkü yaşamında gerçekleşmesi için, işyerlerinden başlayarak, köy, mahalle, belediye, il idaresi ve Devlet'e kadar varan tüm yönetim ve karar organlarında emekçiler söz sahibi ve karar sahibi olacaklardır.»

Sosyalist Parti programından.

Ayata BEĞENSEL

Ülkemizin ve toplumumuzun çeşitli bölüm ve kesimlerinde gelişmekte olan olayları incelediğimizde, temel çelişkinin geri plana itilerek, merkezi otorite (bunrjuva - ağa - bürokrat üçlüsü) yani siyasî iktidar ve onun bürokratik temsilcileri ve de bürokratik uzantıları (valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri, daire müdürleri, v.b.) ile emekçi kesim arasındaki çelişkinin, bir takım olaylarla hakim çelişki görünümüne getirilmekte olduğu, bu çelişkinin ön plana çıkarılması ile ekonomik çelişki gözlerden kaçırılırken, işçi sınıfının ve emekçilerin mücadelelerine, sağdan ve bürokratik sol'dan çeşitli tuzaklar ve engeller kurulmak istendiği fark edilmektedir.

Bu tuzak ve engelleri içlerinde barındıran olayları şu başlıklar altında topayabiliriz.

İşçi kesiminde yaratılan olaylar,

Gençlik kesiminde yaratılan olaylar.

Kırsal bölgelerde yaratılan olaylar.

Hakkârî ve Doğubayazıt'ta kamu oyuna bir defa daha yansıyacak kadar açık seçik ortaya çıkan olaylar.

Öğretmenler ve diğer millî eğitim mensupları üzerinde çeşitli yöntemlerle uygulanmakta olan baskılar.

Yeni yasaların çıkarılması doğrultusunda (sendikalar ve özgürlüklerle ilgili) yapılmakta olan çalışmalar.

CHP'nin işçi sınıfımıza ve tüm emekçilere horlanan yurttaşlara kurtarıcı olarak, umut olarak empoze edilmesi.

Ve de oluşturulmasına kendileri göz yumdukları olaylara, MC partileri yetkilerinin ve bu partilerin doğrultusunda olan basının, getirdikleri yorum ve bu yorum ile kamu oyunun, MC'nin oluşturmaya çalıştığı, ülkemizde gerçek sol'u tasfiye etme planı paraleline çekilmek istenmesi.

Sağ'ın kurduğu tuzaklar:

Yukarıda sıraladığımız olaylarda asıl dikkat çeken husus olayların büyük çoğunluğunun mülkî ve idarî kademelerde, yönetim kademelerinde görev yapmakta olan görevlilerden bir kısmının oluşturdukları ya da tahrik ve benzeri yöntemlerle oluşturulmak istendiğidir. Bu, geçmişte olduğu gibi bugün de, bilhassa gençlik olaylarında, Hakkâri ve Doğubayazıt olaylarında kendini göstermiştir. Amaç, Lübnan'da olduğu gibi bir iç çatışma başlatmak ya da olayları kamu oyuna böyle yansıtarak ve bundan, sosyalistleri, devrimcileri sorumlu tutarak işçinin, köylünün, gençliğin tüm emekçilerin devrimci kesimini içine alan politik, ekonomik, meslekî örgütlerin ve devrimci kadroların etkisiz hale getirilmesidir.

Bunu en ziyade arzulayanların başında Ortadoğuda etkinliğini her geçen gün biraz daha yitirmekte olan A.B.D. emperyalizmi ile Devlet yönetiminde ele geçirmiş olduğu bazı kilit noktalarını iki yıl sonraki (1977) genel seçimlerinde kaybedeceğinden korkmakta olan ve buna tahammülü olmayan iktidarın MHP kanadı gelmektedir. MHP yan örgütleri aracılığı ile (ülkü-bir), MHP görüşü topyekûn benimsetilinceye kadar çatışmaların devam edeceğini açıkça, AP ve diğer ortakları ise yurt sathında sergilenen olayları teşvik edici tutum ve davranışlarda bulunmakla, dolaylı olarak aynı sonucu arzuladıklarını ortaya koymaktadırlar.

MC partileri, bu tutumları ile genel seçimlerde kendilerine alternatif olan CHP'nin şansını arttırmaktadırlar. Bunun, farkında olmadıkları da düşünülemez. Bu durumda, ya ister istemez bu sonucu kabullenmeleri ya da yukarıda belirtilen yöntemlerle, iktidarlarını sürdürme yollarından birini seçmeleri gerekeceği akla gelmektedir. Bu noktada, MC partileri arasında çelişkilerin doğabilme olasılığı da vardır. MC partilerinin, söz konusu tercihlerini yaparken etkin olabilecek, diğer Anayasa kuruluşlarının yanında bizlerin tutum ve davranışlarımızın (hatalı hareket edip etmememizin) ve de örgüt gücümüzün etkisi ve ağırlığı da büyük olacağı gibi sol, MC'nin oyununa gelmediği ve varlığını hissettirdiği oranda, MC partileri kendi hazırladığı tuzakta, kendi iktidarının sonunu bulacaktır.

Bürokratik sol'dan gelebilecek engeller:

Kendinin sol'da olduğunu iddia eden ve kurulduğu günden bu yana bürokrasinin partisi olan bugün de bürokrasinin etkin olduğu, ancak bürokrasinin halka ters düşen sevimsiz çehresini, halka dönük görünümlü mas-

ke ile örtmeyi, burjuvazinin ve bürokratik Sosyalistlerin de yardımı ile becerebilmiş olan CHP, ya da bürokratik sosyalizmin temsilcisi olan partiler, iktidar olduklarında sınıfsal yapıları, benimsedikleri dış politika, ekonomik ve politik ilişkiler gereği gerçek demokrasi anlayışından sapmışlar ve kitleleri de saptırmışlardır. Şöyle ki: «Halkın, halk için, halk tarafından yönetimi» olarak tanımlanan demokrasi anlayışı da ki, «halk yönetimini» oy vermeye indirgenmek suretiyle «halk» seçmen vatandaşlar topluluğu biçimine sokulmuş ve halkın, dolayısıyle tüm emekçilerin (işçinin, köylünün, küçük esnafın), belli zamanlarda kendilerine baş vurulan, pasif bir oy deposu yani kendilerine dayatılan adaylar arasından bazılarını seçmek görevini yerine getiren mekanik bir araç haline getirilmişlerdir. Halk yönetiminin, bu düzeyde benimsenmesi ve benimsetilmesi sapmalara yol açarak toplumların gerçek demokrasiden uzaklaşmasına neden olmuştur, olacaktır. Bu nedenle, bu partilerin iktidarında, Devlet'in bürokratik yapısında ve işleyişinde bir değişme olmayacak yani merkezi otorite ve onun bürokratik temsilcileri ile bürokratik uzantıları (valiler, kaymakamlar, nahiye müdürleri, daire müdürleri, jandarma komutanları v.b.) varlıklarını sürdürecek, merkez emri ile gelip merkez emri ile gidecek, merkez emri ile terfi edecek olduklarından, merkez ise burjuva - bürokrat - ağa üçlüsünün ya da ufak burjuva - bürokrat ikilisinin giderek bürokratların kontrolunda olacağından, merkez otorite ile emekçiler arasındaki çelişki ülkemizin ve toplumumuzun çeşitli bölüm ve kesiminde varlığını sürdürecektir. Böylece demokrasi somut olarak belli bir kesimdeki yurttaşların yaşamında olacak ama çok büyük bir çoğunluğunun yaşamına (bugün olduğu gibi) girmiş olmayacaktır. Merkezi otoritenin ve onun uzantısı olan bürokratların emekçiler üzerindeki, horlanan yurttaşlar üzerindeki baskı ve terörü sürüp gidecektir.

Çözüm:

Merkezi otorite ve onun bürokratik uzantıları ile emekçi halkımız ve emekten yana olan devrimci gençler, sosyalist aydınlar arasındaki çelişki, ancak sağdan ve bürokratik sol'dan gelebilecek engellerin bilincinde olan işçilerin, köylülerin, devrimci gençlerin, sosyalist aydınların tüm emekçiler arasında onlarla birlikte alabildiğine örgütlenerek işçilerin, köylülerin, emekçilerin siyasal bilince ulaşmalarını hızandırıp bu doğrultuda yeterli birikimi sağlayarak Cumhuriyetimizi demokratik esaslara gerçekten dayandırmaları ile yok olabilir. Gerçek demokrasiye geçiş, emekçilerin çalışma koşullarını ve ürettikleri malların kaderini egemence saptadıkları zaman başlar. Bu egemenlik giderek politik alana ve yaşamın tüm alanlarına yayılır. Geri bırakılmış yurdumuzda, diğer bölgelere oranla sanayileşme olanağı bulamadığı için feodal ilişkilerin hakim olduğu bölgelerde sanayileşme hareketine daha özel bir dikkat gösterilerek, yurttaşlarımızın büyük çoğunluğunu oluşturan işçilerin, köylülerin, kol emekçilerinin T.B.M.M. de bu durumla orantılı olarak temsil edilmesi ile önemli tüm konularda halk oyuna başvurulmak suretiyle Devlet yönetiminde merkezi otoritenin uzantıları yerine tüm emekçilerin İl'de, ilçe'de, Bucak'ta, köy'de, fabrika'da, üniversite'de,

lise'de doğrudan doğruya yönetimde bulunmaları suretiyle yurt ve dünya sorunlarında söz ve karar sahibi olmaları; Adliye'de ceza davalarında jüri esasının getirilmesi ile bu çelişki yok olabilir. Bunun içinde emekçi yığınlarının demokratik baskı aracı elemanı olarak görev görme olanaklarına kavuşmaları, her alanda örgütlenerek uyanık bir halk oyu oluşturmaları, emek gücünün sahibi somut insanın emeğine göre gelir alması, kendi gazete dergi ve kitaplarını yayınlaması ile mümkündür. Ancak böylece demokratik rejim tabana oturabilir ve fabrikada işçi, lisede üniversitede öğrenci genç, köyde köylü, kentte kentli, «ister Türkçe, ister kürtçe, ister Arapça, ister Çerkezce konuşsun, ister Rumca, Ermenice Yahudice konuşsun ister müslüman, ister hıristiyan, ister musevi olsun; ister sünni, ister alevî olsun bu topraklar üzerinde yaşayan ve Türkiye Cumhuriyetine yurttaşlık bağları ile bağlı bulunan herkes bu ülkenin eşit haklara sahip öz evlâtları olarak» yurt ve dünya sorunlarında gerçekten söz ve karar sahibi olabilir. Ve de böylece, «insanın insan tarafından sömürülmesine» son verecek olan bilim, aemokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm ilkelerinden hareket eden ülkemize özgü bağımsız sosyalizm yolunda kesin bir adım atılmış olacaktır.

«Bağımsızlık ve Uluslararası Dayanışma»

Sosyalist Yol

«Dünyanın her yerinde işçi sınıfının esas mücadele amacı, teorik olarak aynıdır. Kapitalist sistemin yarattığı işçi sınıfını, bu sistemin çelişkileri, kapitalizme son vermeye itelemektedir. Bundan dolayı işçilerin kardeşçe dayanışmaları, işbirliği etmeleri gerekmektedir. Kapitalizmin türlü yollardan sömürüyü, baskıyı, zorbalığı dünya çapında bir sistem haline getirdiği günümüzün emperyalizm aşamasında, çokuluslu ortaklıkların buyruklarını ülke sınırları tanımadan her yerde, herkese dayattıkları bir dönemde, işçilerin, sade işçilerin değil tüm emekçilerin, geri bıraktırılmış ülkeler halklarının elele vermeleri, emperyalizme karşı işbirliği etmeleri, bunun en geçerli yolunu bulmaları zorunludur.» (1)

Yukardaki sözlerin altını bütün sosylaistler (ya da sosyalist örgütler) kuşkusuz imzalarlar. Çünkü, uluslararası dayanışma, sosyalizmin temel kuramlarından biridir. Dünya işçi sınıfının dayanışmasını kabul etmeyenlere sosyalist (sosyalist örgüt) denemez.

Ancak, sosyalizmin sorunlarının tümünün tartışıldığı günümüzde uluslararası dayanışma sorunu da irdeleme masasına yatırıldı. Enine boyuna tartışılıp düşünüldü. Ve de tartışılmaya devam ediliyor. İşçi sınıfının uluslararası dayanışması nasıl gerçekleştirilecektir? Günümüze gelinceye kadar, dayanışma, teoride yazıldığı gibi olması gereken gibi sağlanabilmiş midir? Sağlanamamışsa niçin? Geçmişteki doğrulardan, varsa yanlışlardan yararlanıp bugün için ulaslararası dayanışmayı en doğru biçimde nasıl gerçekleştiririz?

Dünyanın her yerinde sosyalistler (sosyalist örgütler) sürekli olarak bunu tartışıyorlar. Elbette işçi sınıfının uluslararası dayanışması sosyalizmin diğer sorunlarından ayrı olarak düşünülemez. Bir sosyalistin (sosyalist örgütün) sosyalist düşünceyi kavrayışı, teoriyi uygulayış biçimi bir bütündür. Uluslararası dayanışma konusu da bu bütünün bir parçasıdır. Bütünün diğer parçaları, dayanışma sorununu etkileyeceği gibi, dayanışma anlayışı da diğerlerini etkileyecektir.

Denilebilir ki, uluslararası dayanışma sorunu sosyalizmin en eski ve en çok tartışılma konusudur. Hatta bu konu sosyalist düşüncede ilk ve büyük

görüş farklılığının temeli olmuştur. Uluslararası dayanışma, tek ülkede sosyalizmi gerçekleştirmek için âdeta zorlanmış, buna karşı çıkanlar ise hainlikle suçlanmışlardır. Ve giderek yıllar içerisinde etkinliklerini büyük ölçüde yitirmişlerdir.

Uluslararası dayanışma konusu, ikinci dünya savaşından sonra Yugoslavya'nın kominternden ayrılışı ile bir kere daha değişik biçimde gündeme gelmiştir.

Sosyalist düşünürlerin ve yazarların sosyalizmin çeşitli sorunları hakkındaki eleştirileri her zaman görülmüştür. Ancak bunlar belli ve her halde, çok dar bir çevrede etkili olmuşlardır. O yüzden yararları da zararları da son derece sınırlı olmuştur. Fakat, 1960'lardan sonra başlayan ve kitleler önünde yapılan suçlamalar sosyalist düşünceye yeni boyutlar kazandırmıştır. En azından tabular yıkılmış, eskiyle kıyaslanmayacak kadar çok çeşitli görüşler ortaya sürülmüştür. Bu olayın hemen ardından Çin - Sovyet tartışmasının başlangıcı olan mektuplar yayınlanmıştır. Çin - Sovyet tartışması, dünya sosyalist hareketini özellikle düşünce planında çok etkilemiştir. Çeşitli görüş ve eleştiriler kitle yayın organlarında bu olaydan sonra yayınlanmaya başlamıştır. Kitleler önünde yapılan bu tartışmalar, giderek konular ve görüşler bakımından çok çeşitlenmiştir. Bu da sosyalist düşünceyi zenginleştirmiş, şemacılıktan, taklitçilikten uzaklaştırmaya başlamıştır.

Ancak, düşünmek, bir sonuca, bir karara varmak yerine, belli bir görüşü olduğu gibi kabul etmeyi yeğ tutan sosyalistlerle (sosyalist örgütlerle), bu «kolaycı» ları kendi etki alanları içine almak isteyen başka sosyalistler (sosyalist örgütler) de her zaman mevcut olmuşlardır.

Yurdumuzda, sosyalizm, uzun yıllar boyu yabancı dil bilen beş on kişinin âdeta tekelinde kalmıştır. Siyasî partiler yasası, Dernekler yasası ve Ceza yasasıyla yasaklandığı için açık örgütlenme olanağı bulunamamıştır. Yine yasaklar yüzünden hemen hiçbir eser yayınlanmamıştır. Kapital gibi dev bir eserin çevrilmediği pek ender dillerden biri Türkçe olmuştur. Üniversitesi olan, ancak Marx, Engels, Lenin okutulmadan ekonomi, felsefe, sosyoloji diplomaları alınabilen garip bir ülkedir Türkiye. Bu durum elbette Türk düşüncesine damgasını ağır bir biçimde basmıştır.

1961 Anayasasının sağldığı özgürlük ortmında önce Türkiye işçi Partisi kurulmuş, sonra da çeşitli kitaplar Türkçeye çevrilmeye başlanmıştır. Ancak, bu çeviriler gerekli düzen ve çeviri özeni içinde olamamış, daha çok piyasa şartları kitapların seçimine etkili olmuştur. Çevirilerin birçoğu yanlışlar ve eksikliklerle doludur. Bilgilenme olanaklarının böylesine sınırlı ya da saptırılmış, yanlışa sürüklendirilmiş olduğu yurdumuzda sosyalizmin sorunları üzerinde tartışmak, bu tartışmalardan olumlu sonuçlara varmak oldukça güçtür. İşte biraz da bu güçlüğün etkisiyle olacak hemen «kolaycılığa» sapılmış, bütün dünyada yıllardır kol gezen şemalardan birine dört elle sarılınmıştır.

Şemacılığa, yıllardan beri karşı olan sosyalist düşünürler, sosyalizmin evrensel doğmalarını Türkiye sorunlarına uygulama çabalarını TİP içinde de sürdürmüşlerdir. İşçi sınıfının büyük ilgi ve sevgiyle karşıladığı Bağımsız Türkiye Sosyalistleri 1968'den bu yana bürokratik sosyalistlere, şemacılara karşı amansız bir mücadele vermişlerdir. Bu uğraşılarının sonucu, 12 Mart deneyi ve dünyadaki sosyalizm tartışmaları etkisini yurdumuzda da gösterdi. Son zamanlarda oldukça gelişen şemacılıktan uzaklaşma, yeni arayışlar içinde olma, geçmişe bahane bulmak değil, onu eleştirme cesareti, dünya pratiğindeki yanlışları bulup çıkarma, Türkiye sosyalist hareketi için çok yararlıdır.

SOSYALİST YOL Uluslararası Dayanışma Ve Bağımsızlık konusunda tartışma açıyor. Dergimize gönderilen yazılar olduğu gibi yayınlanacaktır. Bu tartışmanın Türkiye sosyalist hareketine büyük katkısı olacağına inanıyoruz. Önce ilgili ülkeler, ardından bütün dünyada başlayan Çin-Sovyet tartışmasının, itiraf etmeli ki oldukça seviyesizi, yurdumuzda dergilerde, kitaplarda, hemen yeni hiç bir şey söylenmeden tekrar edilip duruyor. Bu kısır döngüye de son vereceğine inandığımız tartışmanın ilgi göreceğine inanıyoruz.

Tartışmayı başlatırken şimdilik, Uluslararası Dayanışma ve Bağımsızlık konusundaki görüşümüzü kısaca belirtiyoruz. İlerde, tartışmaların gelişmesi sırasında, gerekirse, daha geniş açıklamalarda bulunacağız.

DERGİMİZİN GÖRÜŞÜ

Dünyanın her yerinde işçi sınıfının esas mücadele amacı, teorik olarak aynıdır. Kapitalist sistemin yarattığı işçi sınıfını, bu sistemin çelişkileri, kapitalizme son verdirmeğe itilemektedir. Bundan dolayı işçilerin kardeşçe dayanışmaları, İşbirliği etmeleri gerekmektedir. Kapitalizmin türlü yollarda sömürüyü, baskıyı zorbalığı dünya çapında bir sistem haline getirdiği günümüzün emperyalizm aşamasında; çok uluslu ortaklıkların, buyruklarını ülke sınırı tanımadan her yerde, herkese dayattıkları bir dönemde; işçilerin, sade işçilerin değil tüm emekçilerin, geri bırakılmış ülkeler halklarının el ele vermeleri, emperyalizme karşı işbirliği etmeleri bunun en geçerli yolunu bulmaları zorunludur. Ancak hiç kuşkusuzdur ki, uluslararası dayanışma ve işbirliğinin gerçekleştirilmesinde her ülkenin işçileri, (işçi örgütleri) serbest*çe karar alırlar. Bu dayanışmanın biçimini sınırını kendileri saptarlar. Emperyalizmle mücadele gerekçesiyle, ya da uluslararası sosyalist dayanışma adına, hiç bir sosyalist devlet, hiç bir işçi örgütü, hiç bir kimse, bir başka sosyalist devlete, ya da işçi örgütüne kendi görüşlerini zorla dayatmaya, kendi çıkarları doğrultusunda bir politikayı zorla izletmeğe yetkili değildir. Özel çıkar gözetmeden yardımlaşma kuraldır. Bağımsızlık kuraldır. Sosyalist devletlerin, işçi örgütlerinin, büyük küçük ayırımı gözetmeden eşitliği,*

kuraldır. Zor durumda olana, kendi istiyorsa yardım ve ilerde bir özel çıkar gözetmeden yardım etmek, kuraldır.

Sosyalist Parti, yukarıdaki ilkeleri benimser ve insanlığın ulus topluluklan aşamasını yaşadığını göz önünde bulundurarak, bağımsızlık ilkesinin önemle altın çizer. «Bağımsızlık içinde dayanışma ve işbirliği» emperyalizme karşı mücadele edenler arasındaki, uluslararası İlişkilerin temel kuralıdır.

İşçiler, (işçi örgütleri), kapitalizmle, emperyalizmle, önce kendi ülkelerinde mücadele ederler. Olağan olanı budur. Ve bu mücadelenin yolunu, yöntemini, biçimini, bilim ışığında kendileri saptarlar. Çünkü ülkelerinin gerçeklerini en iyi bilecek, değerlendirecek durumda olan ancak kendileridir. Resmen istenmiş olmadıkça, hiç bir yabancı devletin, ya da örgütün bu mücadeleye katılması söz konusu olamaz. İşçilerin, emekçi halk yığınlarının, kapitalizm ve emperyalizme karşı, kendi ülkelerinde sürdürdükleri mücadelede, sağladıkları her başarı, emperyalizmin gövdesinde bir gedik açtığından, onun köklerinden birini kopardığından, aynı zamanda bu mücadelenin dünya ölçüsündeki bir başarısıdır.

---

1) (SP) Sosyalist Parti Programı. Birinci Bölüm. II — Partinin Dayandığı İlkeler. Ç) Uluslararası Dayanışma ve Bağımsızlık.

2) (SP) Sosyalist Parti Programı. Birinci Bölüm.

Çeviri eserler 142. ve 162. maddeler

Av. O. Fuat TOPRAKOĞLU

Yargıtay Kararları Dergisnin 5. sayısında Yargıtay I. Ceza Dairesine ait bir karar çıkmıştır. Kararın Esas sayısı 1973/858, karar numarası 1974/1397 dir. Bu karar vahim şekilde hatalıdır. Yargıtay I. Ceza Dairesinin bu kararı TÜRK CEZA KANUNU, Çağdaş Hukuk ve Kültürler ayrı Kabili teliftir. Hatanın ağırlığı garp kültürü ile teması ve Kültür gelişmesini engellemesindendir.

Sözü geçen Derginin 117-121. sahifelerine alınan karar'ın özeti aynen şöyledir:

> K. Marx ve. F. Engels tarafından yazılan, sanık tarafından Türkçeye çevrilen «Politika ve Felsefe» adlı dava konusu kitapta aile, din ve mülkiyet müesseselerinin bir ihtilâlle ortadan kaldırılması ile proleter sınıfın egemenliğine kavuşacağı fikri en etkili bir dille açıklanmakta ve propagandası yapılmaktadır. Kitaptaki bu fikirler, objektif bir incelemenin ürünü olmayıp tek yönlü bir biçimde Komünizm propagandası niteliğinde olmasına göre, bilimsel nitelikte sayılmıyacağı açıkça anlaşılmaktadır.
>
> Komünizm propagandası TCK.nun 142. maddesi ile cezai müeyyide altına alınmıştır. Aynı yasanın 162. maddesiyle de yasanın cürüm saydığı neşriyatı nakletmenin cürüm olup failinin aynı cezaya tabi bulunduğu kabul edilmiştir. Diğer taraftan sanık savunmasında Marx ve F. Engels'in fikirlerini benimsediğini söylemiş olduğundan propaganda maksadı açıkça ortaya çıkmış bulunmaktadır.
>
> Bu nedenle sanığın cezalandırılması doğrudur.
>
> (765 s. TCK. m. 142/1-6, 162)
>
> (344 s. Anayasa m. 19, 35, 36)

Halbuki çevri Eserler (konusu Türkiye'deki somut olaylar olmadıkça, konusu doğrudan doğruya Türkiye sorunlarını içermedikçe) 142. madde ile mahkûm edilemez.

Kanımızca bu uygulama bir çok yönden ve tamamen hatalıdır. Türk Ceza Kanununun 142. maddesi «Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak yahut memleket içinde müesses iktisadi ve sosyal temel nizamlarından her hangi birini devirmek veya Devlet Siyasi ve Hukuk nizamlarını topyekûn yok etmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapan............» kimseyi cezalandırmaktadır.

Maddeyi iki bölümde düşünebiliriz. Bunlardan biri «her ne suretle olursa olsun» unsurudur. Yazı, resim, (karikatür ve benzeri propaganda biçimlerini teker teker saymanın imkânsızlığı nedenile ve yeni çıkacak propaganda kalıplarının, araçlarının madde kapsamı dışında kalmasını önlemek amacı ile bu unsurun maddeye alındığı anlaşlmaktadr. Bölümlerden diğeri ise, «sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak......» dan söz eden maddenin arta kalan bölümüdür. Bu bölümlerden biri asıl suç unsurlarını digeri «Her ne suretle olursa olsun» bölümünde suçun biçimlerini, araçlarını, kalıplarını, suretlerini yansıtmaktadır.

Şimdi 142. maddeye göre bir suçun var olabilmesi için «her ne suretle olursa olsun» unsuru içine giren biçimlerden, kalıplardan birinin örneğin, bir yazının bir karikatür'ün muhtevasını, özünü, konusunu sınıf tahakkümü, sınıfları ortadan kaldırmak, temel propagandası teşkil edecektir. Ancak Propaganda araçlarının, biçimlerinin konusu, özü muhtevası TÜRKİYE'DE bir sosyal sınıfın TÜRKİYE'DE Sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis propagandası olacaktır. TÜRKİYE'DE Sosyal sınıfları ortadan kaldırmak propagandası olacaktır. Memleket içinde yanl TÜRKİYE'DE müesses iktisadi ve sosyal temel nizamlardan her hangi birini devirmek propagandası olacaktır. Devlet yani TÜRK devletinin siyasi ve hukuki nizamlarını top tekûn yok etmek propagandası olacaktır. Bu kadarla da bitmez. «her ne suretle olursa olsun» unsuru içine propaganda araçlarının, biçimlerini kalıplarının, yazı, resim ve benzerlerinin özünü, muhtevasının, konusunu «TÜRKİYE'DE var olan, TÜRKİYE'YE özgü, somut diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis propagandası teşkil edecektir. Yoksa kendi tarihimiz bile suç olabilecektir.

Biçim ve öz arasındaki bu ilişkiyi TÜRK Ceza Kanunu açısından mütalaa edersek Dış ülkelerdeki devrimlere, sınıfsal olaylara sosyal olaylara 142. maddeyi uygulama olanağı kalmaz. Çünkü kalıpların biçimlerin içine TÜRKİYE'YE özgü sınıfsal olaylar yerine, somut olaylar yerine dış ülkelere has olaylar yerleştirmiş oluruz. Bu biçim ve öz arasındaki vahdeti, birliği zedeler. Dış ülkelerdeki olaylar Türkiye'ye özgü, somut olaylar değildir. 142. maddenin dış ülkelerdeki olaylara uygulanması halinde Fransız devrimi ile ilgili eserler katıksız suç kapsamı içine girer. Fransanın devrimi sınıfları tasfiye etmiştir. Müesses iktisadi ve sosyal temel nizamları devirmiştir. Devlet siyasi ve hukuki nizamlarını topyekûn yok etmiştir. Fransız devrimi

oldukça kanlı da geçmiştir. Oysa bu devrim Türkiye'de övgü konusu olmuş, klâsik eğtim içine alınmış ve üstelik özlenmiştir. Eğer 142. madde dış ülkelerdeki olaylara uygulanırsa Fransız devriminden söz açan eserler kurtulamaz. Maddenin aradığı bütün koşullar ve unsurlar vardır. Çünkü madde devrimleri ve nitelîklerini sayıp dökmemiştir. Uzaklık, yakınlık, dostluk, düşmanlık ölçüleri getirmemiştir. Yanlış uygulama yapılırsa dış ülkelerin olaylarını dile getiren çeviri eserlere madde uygulanmağa kalkılırsa uygarlığa mal olmuş kültür eserleri mahkûm olacaktır. Madde Türkiye'ye has müşahhas olayları kapsamı içine almaktadır.

Bu nedenle 142. madde konusu Türkiye'deki somut olaylar olmadıkça çeviri eserler uygulanamaz. Maddenin anti demokratik olduğu hakkındaki tartışmalar ve tenki yapısındaki aksaklıklar bir yana Türkiye'ye has ve müşahhas olmıyan dış ülkeler olaylarına uygulanması içinden çıkılmaz korkunç kültürer ve anayasal hatalara yol açacaktır. 142. maddenin Ceza Hukuku prensiplerine ve maddenin yapısına aykırı uygulanması yargılama yerine siyaset yapmak olacaktır.

Yargıçlar maddenin unsurlarına sıkı sıkı sarılmak zorundadırlar. *Alman Anayasasının yargıçlar ve bağımsızlıkları ile ilgili önemli tarihi gelişme ve geniş tecrübelere dayanması maddesi:*

«Yargıçlar bağımsızdırlar ve yalnız kanuna bağlıdırlar.» şeklindedir. (97).

I — Grund gesetz Für Die Bunderrepublik Deutscplan d- Artikel -

Türk Ceza Kanununun 142. maddesi ve çeviri eserler uygulama alanı ve sınırları yönünden Türk Ceza Kanununun 142. maddesinin I. fıkrası üzerinde bir az durmak gerekmektedir. Türk Ceza Kanununun I. fıkrası (Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak yahut memleket için de müesses iktisadi ve sosyal temel nizamlarından her hangi birini devirmek veya Devlet Siyasi ve Hukuki nizamlarını topyekûn yok etmek için her ne suretle olursa olsun Propaganda ......) yapmağı suç saymaktadır.

Fırkanın I. bölümü Propagandası yapılacak sosyal olayları, sınıf tahakkümü, bir sınıfı ortadan kaldırmak, temel nizamları devirmek, Devlet Siyasi ve Hukuki nizamlarını topyekûn yok etmek olarak saymış ve sınırlamıştır.

Fıkranın 2. bölümün «Her ne suretle olursa olsun» sözlerile yeni çıkacak biçimleride kapsamı içine almak üzere sınırları açık tutularak maddede yer almıştır.

Maddenin yapısına göre asıl suç unsurları sınırlanmış, Propaganda biçmleri sınırı açık tutulmuştur. Fıkranın «Her ne suretle olursa olsun» bölümünün açık sınırları yapısı bakımından, sarih bir suçu belirtmemesi bakımından Propaganda biçimlerini gösteren unsur olarak kabulü zorunludur.

Fıkranın 2. bölümündeki suret sözü görüşümüzü güçlendirmektedir. Ayrıca «Her ne suretle olursa olsun» sözleri sarih bir suçu da göstermemektedir.

Bu basit gerçeğin üzerinde böyle direnerek duruşumun nedeni, uygulamada «Her ne suretle olursa olsun» unsurunun yukarıda açıklanan fonksiyonu gözden kaçmakta, bu biçim unsuru suçlamada asıl suç unsuru imiş gibi telakki olunarak ceza tayin olunmaktadır. Uygulamada «Her ne suretle olursa olsun» biçimi unsurunun sınırsızlığından yararlanılarak, dış ülkelerdeki sosyal olaylarda maddenin içine sokulmaktadır. Bu unsurun sınırsızlığı yazı, resim gibi propaganda araçları yönünden olduğu halde asıl suç unsurlarıda bu sınırsızlıktan yararlanmak suretiyle maddeye sokulmaktadır. Yani, maddede sınırlanan suç unsurlarına katkılar yapmaktadır.

Bu katgılar Dış ülkelere özgü sınıfsal olaylardır. «Her ne suretle olursa olsun»dan propaganda kalıpları anlaşılır, sosyal olaylar anlaşılmaz.

«Her ne suretle olursa olsun» unsurunu böylece saptadıktan sonra maddenin asıl suç unsurlarına dönelim.

142. maddenin I. fıkrasına göre propaganda suçunun var olabilmesi için propagandanın konusunun Türkiye'ye özgü olması, somut olması, toplumun yaşayan sorunu olması ve doğrudan doğruya Türkiye'yi ilgilendirmesi gerekmektedir.

Tarihi olaylar ve dış olayları Türkiye'nin yaşayan, somut olayları değildir. Türkiye'ye özgü olmıyan olaylardır. Doğrudan doğruya Türkiye'yi ilgilendirmiyen olaylardır. Olayların dolaylı yollardan Türkiyeyi ilgilendirmesi Ceza tayininde temel olamaz. 1826 yılında yeniçeri ilga edilmiştir. Olay vak'ayı hayriye diye anılmaktadır. Bu ilga olayını övmek tedir. Ancak Türkiye'nin yaşayan sorunu değildir. Somut sorunu değildir. 142. maddenin I. fıkrası Türkiye için somut olmaktan çıkmış olayların uygulanamıyacağı gibi Türkiye'ye özgü olmıyan olaylardan uygulanamaz.

Abdullah Pulat Gözübüy'ün Türk Ceza Kanununun açıklaması isimli eserinin 2. cildinin 67. sahifesinde 513 sayılı bir bölüm vardır.

Bu bölümde «513-141. maddedeki (MEMLEKET İÇİNDE) unsuru, fiilin hedefinin niteliği ve sınırını belirtmek için kabul edilmiştir. Bu çeşit cemiyetler memleket içinde veya dışında faaliyette bulunablir ancak hedefleri TÜRKİYEDEKİ nizamları yıkmaktır. Nitkim bu fiiller memleket içinde ve fakat yabancı bir devletin nizamına karşı işlenirse bu maddedeki suç doğmaz zira, 138. maddenin 4. fıkrasında 141. maddeye yer verilmemiştir. Şartları varsa 128. madde uygulanır» denmektedir. Açılma 141. madde hakkında olmakla beraber MEMLEKET İÇİNDE İBARESİ ve suç unsurlarını inceleme bakımından iddiamızı güçlendirmektedir.

Dış ülkelerdeki olaylardan söz açan eserlerin Türkiye'yi etkileyeceği, dış ülkelerdeki olayların Türkiye'deki olaylara benzediği görüşü ile mah-

kumiyet tesisi ceza hukuku prensiplerine aykırıdır. Etkilemek ve benzemek üzerine büyük tartışmaların sürüp gittiği sorunlardır. Ceza tayini kanunun sarih olarak suç saydığı fiiller göz önünde tutularak yapılır.

Meddedeki «Her ne suretle olursa olsun» unsuru, Türk Ceza Kanunundaki bir çok yerde Biçimsel unsur olarak bulunmaktadır. Bu çeşit unsurlar yerine daha sağlam unsurların getirilmesi aksaklıkları giderebilr. Alman Ceza Kanununun Basın suçları ile ilgili 84. paragrafı «Kim, muhtevaları 80-81 yahut 83 paragraflardaki suç unsurları olan yazılar, resimler v.s.» demek suretiyle sorunu çözmüştür.

Yani her hangi bir maddede unsurları belirtilmiş bir eylemin yazı ile karikatürle, resimle işlenmesi halini başka bir madde göstermiştir. «Her ne suretle olursa olsun gibi müphem unsurlara yer vermemiştir.

Başka ülkelere ait sınıfsal sorunlarla ilgili eserler, hangi nedenlerle suç sayılabiliyor? Çeviri eser, zaman, mekân ve koşullar bakımından ayrı sosyal şartları tartışmaktadır.

Türkiye'de suç sayılması imkânsızdır. Suçlama, benzetme, örnekseme, andırma yolu ile yapılmaktadır. Halbuki bu çeşit akıl yürütme yolu ile karar itası Türk Ceza Kanununun I. maddesine aykırıdır. Türk Ceza Kanununun I. maddesi yorum, kıyası yasaklamıştır. I madde ile yasaklanan bir husus daha vardır . Analoji, Alman Ceza literatüründe, Analoji yasağındanda söz edilmektedir. Türk Ceza Kanunun I. maddesi, Alman Ceza Kanununda aynen mevcuttur. (2. paragraf). Bu bakımdan bizdede Analoji yolu yasaktır. Çeviri eserlerin mahkûm edilmesinde bu Analoji yoluna gidildiği aşikâr dır.

Türk Ceza Kanununun I. maddesi Siyasi davalarda tamamen unutulmakta ve maddenin gösterdiği prensip dışında iddialar ileri sürülmektedir. Türk Ceza Kanununun I. maddesi «Kanunun sarih olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez» hükmünü vaz etmiştir. Alman Ceza kanununun 2. paragrafı Türk Ceza Kanununun I. ve 2. maddesini kapsar biçimde sevkedilmiştir. Alman Ceza Kanununun 2. paragrafının baş tarafında «Eine Tat kann nur bestraft werden, wenn die strefbarkeit gesetzlich bestimat var......» demektedir. Bu itibarla Türkçeye «Bir fiil kanunen sarih olarak cezayı müstelzin olunca cezalandırılabilir» şeklinde çevrilebilir. Alman Ceza kanununa yazılan bir ön sözde (giriş) bu maddenin (Analogieverbot) ile ilişkisi gösterilmiştir. Analogie (öztürkçe sözlük - Ali Püsküllüoğlu - Bilgi Yayınevi) örnekseme olarak sözlükte yer almaktadır. Verbot kelimesinde Türkçeye yasak olarak çevrilebilir. Böylece Alman Ceza kanununun 2. maddesinde belirtilen örnekseme yasağı, siyasi davalarda nazarı dikkate alınmamakta, örnekseme yolu ile davanın isbatına gidilmektedir. Ayrı ayrı koşullar altında bulunan ülkelerin aynı devrimi gerçekleştireceği yanlış yorumu yetmiyormuş gibi birde başka ülkelerden alınan örnekler yolu ile örnekseme yolu ile dava isbat edilmek istenmektedir. (Analogieverbot) ile nitelenen Alman Ceza ka-

nunun 2. paragrafına tekabül eden Türk Ceza Kanununun I. maddesi de etbette örneksemeyi red etmektedir. Örneksemenin en bariz şekilde yanlış uygulandığı yer Tercüme eserleridir. Türk Ceza Kanununun 142. maddesi «Türkiye'de Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıfı ortadan kaldırmak veya MEMLEKET yani TÜRKİYE'DE müesses iktisadi veya siyasi ve hukuk temel nizamlarından birini topyekûn yoketmekten bahsettiği halde başka ülkelerden ve tarihi olaylardan söz açan kitaplar Türkiye'den bahsediyormuşçasına propaganda sayılmaktadır. Burada isbat biçimi Analogie yolu ile yapılmaktadır. Yani başka ülkelerden söz etmek burada bunun yapılmasını istemektir denmek istenmektedir. Ve kitabın başka ülkenin şartlarını yansıttığı nazara alınmamaktadır. Bu yol hatalı bir isbat yoludur. Örnekseme ile isbata gidilemiyeceği bu yolun yasak olduğu ve hatalı olduğu hesaba katılmamaktadır. Analogie yolu ile neticeler çıkarmanın hatalı olacağı düşünülmemektedir. Bu davada da tutulan yol budur. Ayrı koşullar içindeki ülkeler alınmakta ve aynı uygulamaya gidileceği ileri sürülmektedir. Analogie yolu ise ceza hukukunda yasaklanmıştır.

Analogie'nin bilimsel anlamı bu yolda akıl yürütmenin vehametini açıklayıcı niteliktedir.

Yukarıda açıklama ile, Ceza Hukukunda Analogie ile hüküm itasının, çok vahim bir davranış olduğu meydana çıkmaktadır.

Analogie ile Akıl yürütme:

Analogie ile yapılan Akıl yürütmede, CLAUDE BERNARD'ın yaptığı şu işareti yerinde bir ihtar sayılır. «Bütün Akıl yürütme şekilleri içinde hak verilmesi en güç, Analogiedir. Zira Bilgin için uygulanması en tehlikeli, insanların bir çokları içinde en tahrik edici budur. (Mantık, Sahife 90 Hatemi Senih Sarp 1963.)

Matematikte sayılar ve şekiller arasında kesin bir aynılık ve eşitlik vardır .... Analoji varlıklar ve hâdiseler arasında tam benzerliklere değil, cüz'i ve az benzerlilklere dayanır. Eksik ve az çok göze batmayan benzerliklerle meşgul olur. Onun için benzemek yerine Analoji (ANDIRMA) terimi kullanılır.

(Mantık, Osman Pazarlı Sahife: 76. 1955.)

Bu durumda çeviri eserlerin Türk Ceza Kanununun 142. maddesine göre tecziyesinin imkânsızlığı karşısında Türk Ceza Kanununun 162. maddesine dayanılarak suç sayılması hata üstüne hata işlemektedir. Zira Türk Ceza Kanununun 162. maddesi «Kanunun Cürüm saydığı neşriyatı nakletmek başlı başına bir cürüm olup faili aynı cezaya tabidir......) unsurunu içermektedir. Demekki bir eser 142. maddeye göre suç unsurlarını ihtiva edecek 142. maddeye göre suç sayılacak. Bu husus sabit olduktan sonra KANUNUN SUÇ SAYDIĞI NEŞRİYAT NİTELİİĞİ KAZA-

NACAKTIR. Yukarıda açıklandığı gibi çeviri eserler 142. maddeye göre suç sayılmıyor ki, kanunun cürüm saydığı Neşriyat vasfını kazanmıyorki 162. maddenin uygulanması gereksin. 162. maddeye göre suç sayılablmek için önce ait olduğu madde içinde suçun tevekkün etmesi gerekmektedir .162. maddedeki «Kanunun cürüm saydığı» unsuru bunu amirdir. «Somut Türkiye olaylarını ve doğrudan doğruya Türkiye sorunlarını içermeyen» çeviri eser 142. madde içinde mütalaa edilemiyeceğine göre «Kanunun cürüm saydığı» sıfatını kazanmaz ve dolayısiyle 162. maddedeki suç olan neşriyatı nakil söz konusu edilemez.

SOSYALİST PARTİ GENEL BAŞKANI MEHMET ALİ AYBAR, ULUSLARARASI İKİ KONERANSA ÇAĞRILDI

Sosyalist Parti Genel Başkanı Aybar İtalya ve Fransa'da toplanacak iki Uluslararası konferansa davet edilmiştir.

İtalya'nın Faşizmden kurtuluşunun 30. yıldönümünü kutlamak için, «Uluslararası Sosyoloji Birliği» ile «Akdeniz Sorunlarını İnceleme Enstitüsü» (İSPROM) nün 3-5 Aralık 1975 günleri Gagliari şehrinde ortaklaşa düzenledikleri, «Akdeniz Çerçevesinde Ulusal Kurtuluş ve Karşı koma hareketleri» konusundaki seminere çeşitli ülkelerden bilim adamları politikacılarla birlikte Aybar'da davet edilmiştir.

SP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, seminerde, «Türkiye'de kurtuluş hareketleri ve bürokrasinin rolü» adlı bir tebliğ sunacaktır.

Aybar'ın davetli olduğu ikinci konferans, Vietnam savaşı sırasında Amerika'yı Jenosid suçu ile yargılayan Bertrand Russel mahkemesinin devamı olan «Bertrand Russel Barış Vakfı»nın Portekiz'le ilgili olarak Pariste düzenlediği konferanstır.

Bu konferansın amacı, Portekiz devrimini savunmak, NATO'nun ve daha başka karşı devrimci kurul ve kuruluşların Portekiz devrimini sabote etmek için giriştikleri çevirme hareketlerini açığa vurmaktır. İşçi örgütlerini ve işçilerin, köylülerin, bahriyelilerin, askerlerin halk iktidarını ve bu iktidarın denetimi yolundaki siyasal hareketini savunmaktır.

14-15 Aralık 1975 günleri toplanacak olan bu konferansa Aybar'dan başka çeşitli ülkelerden birçok ünlü bilim adamı sanatçı ve politikacı çağrılmıştır.

Paris konferansına çağrılı olanların bazıları şunlardır:

Ünlü İngiliz ekonomisti Maurice Dobb, Prof. Rene Dümont, Ünlü filofilozof Hengri Lefevre, üçüncü dünya ülkeleri uzmanı Pierrejale, tanınmış biyolojist Mocel Prenan, Fransız komünst partisi ileri gelenlerinden Leo Mataraso, Maxsim Rodinson, Louis Valoln ve ünlü Matematikçi Laurent Schwartz.

Konferansın gündeminde ise:

1 — Portekiz devrimi hakkında doğru haber yayacak bir merkez oluşturmak,

2 — Portekiz işçilerine, köylülerine ve askerlerine gerekli yardımları sağlamak,

3 — Anglo ve Timor'da kurtuluş hareketlerini boğmak için tezgâhlanmış olan müdahaleleri açıklamak,

4 — Portekiz devrimini baltalamak için harekete geçmiş olan gerici güçlerin çevirdiği manevraları açıklamak,

Konuları vardır.

«SOSYALİST PARTİ GENEL BAŞKANI MEHMET ALİ AYBAR, TEP GENEL BAŞKANI MİHRİ BELLİ'NİN TUTUKLANMASINI ŞİDDETLE KINADI»

MC İktidarı, Anayasa Mahkemesinin anayasa dışı ilân ettiği Devlet Güvenlik Mahkemelerini Demirel'in bu konudaki açıklamasından anlaşıldığı üzere, daha bir yıl faaliyette tutmaya kararlıdır. Amacı, kuruluşu bakımından MC İktidarına bağlı olan bu mahkemeler aracılığıyla, demokratik faaliyetleri engellemek ve özellikle solu baltalamaktır.

TEP aleyhine başlatılan koğuşturma ve bu partinin genel başkanı sayın Mihri Belli hakkındaki tutuklama kararı, MC iktidarının ard niyetlerini bir kere daha açığa çıkarmıştır. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi siyasal partilerin anayasa güvencesi altındaki dokunulmazlığı çiğnemekte herhangi bir sakınca görmemiştir.

Gerçekten de, anayasamızın 57. maddesi açıkça hiçe sayılmıştır. Bu maddeye göre: «Siyasî partilerin kapatılması hakkındaki davalara Anayasa Mahkemesinde bakılır ve kapatma kararı ancak bu mahkemece verilir.» Oysa, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi TEP'in kapatılmasıyla sonuçlanabilecek koğuşturmayı başlatmıştır. Çünkü TEP hakkında uygulanmak istenen ceza kanununun 141. maddesi, suç sabit görüldüğü takdirde, bu partinin kapatılmasını gerektirir. Gene, bunun gibi TEP merkez organlarının karar defterlerine Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından el konmak istenmesi aynı sonucu doğurabilecek bir işlevdir.

Bir parti genel başkanının pervasızca tevkif edilmesiyle, «ister muhalefette olsunlar, ister iktidarda, demokratik rejimin vazgeçilmez unsurları sayılan» siyasal partilerin, MC iktidarı indinde hiç bir ağırlık taşımadıklarını gösterir. Demokrasiyle en küçük bir saygı besleyen bir iktidar, bir parti genel başkanını sabıkalı bir yankesici gibi tevkif ettiremez. Bu baylar, nutuklarında demokrasiye, hakka, hukuka ne kadar övgü yağdırırlarsa yağdırsınlar yaptıkları işler asıl maksatlarını apaçık ortaya koymaktadır.

Anayasa Mahkemesinin devre dışı bırakılmak istendiği çok partili demokrasi rejiminin işlemez hale getirilmek istendiği anlaşılmaktadır. Ve bunun için üyeleri hükümetçe tayin edilmiş olan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin vasıta edilmek istendiği görülmektedir. Anayasamızın tabii hâkim ilkesi çiğnenmektedir. MC iktidarı, parti kapatmayı kolay bir iş haline getirmek, adi bir zabıta vakası düzeyine indirmek çabası içindedir. Hedef hukuka bağlı devlet ilkesidir. Hukuk çiğnenmek isteniyor.

Ve hukukun çiğnenmesi olağan hale getirilmek isteniyor.

Yüreğinde hukuka saygı taşıyan herkesi bu oyunların karşısına dikilmeye çağırıyoruz.

Her namuslu vatandaş, demokrasiye kasdetmek isteyen faşistlerin karşısına dikilmelidir.

Emekçi halkımız, yurtsever aydınlarımız, gençlerimiz faşizmi sindirecek güçtedirler.

Faşizmin perde arkası yaratıcıları ve faşizmle mücadele

«Hukukun kapsamı daima sınıfsal koşullardan doğmaktadır.»
(K. Marx)

GENEL ANLAMDA FAŞİZM

Hasan ALTINYÜREK

Günümüzde faşizmle mücadele deyince; ülkemiz şartlarında, emperyalizm ve kapitalizmle mücadeleyi de içerir. Hele problemlerin birbirivle bağlantılı olduğundan ve birbirinden ayrı çözülemiyeceğini bildiğimizden, açıklamak istediğimiz faşizm konusu, her olay gibi değişik yaklaşım açıları olan geniş bir konudur.

Yazımızın amacı, faşizmle mücadelede Türk soluna yeni yaklaşım açıları getirmek ve daha ayrıntılı düşünme ve araştırma ortamı yaratmak içindir.

Faşizmin bence iki türlü tarifini yapmak mümkün;

1 — Emperyalizmin bir alt ürünüdür. Başka bir deyimle; Zorda kalınca, mücadeleyi dekomratik kurallar dışına çıkarma (veya kaybetmek üzere olan tarafın masayı devirmesi.)
2 — Hangi rejimin ürünü olursa olsun, insan hak ve özgürlüklerine baskı.

Fakat, bizim güncel sorunumuz olan, faşizmin birinci tarifinde olduğu gibi; Emperyalizmin alt ürününe karşı mücadeledir. Ne var ki, ilerde de görüleceği gibi faşizmin iki tarifi de birbirine içiçe bağlantılıdır.

GÜNÜMÜZDE EMPERYALİZM

Emperyalizm, eski ve temel tanımlamasına göre, kapitalizmin bir üst aşaması. Kapitalizm'in, Teknik ve sermaye ihracı sömürü düzenini kendi ülkesinin dışına taşırması.

Günümüzdeki görünümü ise, temeli aynı kalmakla beraber biraz değişik. Emperyalizm'in karşısında ondan bağımsız olan sosyalist blok, Em-

peryalizm'e karşı kurtuluş mücadelesi vermiş üçüncü dünya devletleri. Ve, emperyalizmin dünya için yaptığı güç dengesi hesapları veya Sovyetler Birliği ile yaptığı super Devlet hesapları.

Görülüyor ki, emperyalizm sömürünün ötesinde her ülkeyi ayrı gayeler veya tüm gayeleri için kullanmakta. Örneğin; Orta doğuda petrol hesapları ile bir İsrail devletini kalkındırabiliyor. Uzak doğuda, Japon ekonomisini ayakta tutabiliyor. (1972 senesinde A.B.D.'nin Japonya'dan yaptığı ithalât Japon ihracatının yüzde 40'ını kapsıyor. Japon ekonomisini ayakta tuttuğu gibi bu yolla bağımlı kılıyor.) Sovyet bloku karşısında Batı Almanya'yı kalkındırıyor...

Demek ki, emperyalizm süper devlet hesabı içinde, menfaatlerine uygun şekilde yalnız sömürü ile açıklanamayacak düzeyde ilişkilerini sürdürüyor.

Emperyalizmin hesaba kattığı diğer bir husus, ilişkisi bulunduğu ülkelerin iç yapılarıdır. Ülkelerin iktidarında olan sınıfların millilik durumu, emekçi sınıfların örgütlü muhalefetinin etkinliği, o ülkenin demokratik geleneği, faşizme yatkın sınıfların güçlülüğü, demokratik güçler dengesi; Emperyalizmin o ülkeyi hangi amaçlarla kullanacağı ve ne kadar sömürebileceğine ölçüdür.

DEMOKRATİK HAKLAR

Ülkelerin iç yapılarındaki güçler dengesi; hakim sınıfların, iktisadî dar boğazlara girdiklerinde veya başka bir deyimle, iç ve dış rastlantılar uyumluluk gösterdiğinde ilerici güçler ve emekçi sınıflar, demokratk hak ve özgürlükler elde eder.

Biraz daha konuyu açarsak; Gelişen üretim ücretleri karşısında, bu güçlere çerçeve olamayan üretim ilişkileri, sosyal patlamalara sebep olur. Hakim sınıflar demokratik haklar vermeye mecbur kalır. Kendilerine ters bile düşse bazı kurumlar getirmeye mecbur olurlar. Demokratik haklar, hakim sınıflar açısından, sınıflar arası geçici mütareke niteliğindedir. Bir ara anlaşma gibidir. Fakat bu haklar, ilerici güçler ve emekçi sınıflar açısından, geriye dönüş yapmamak için konmuş temel taşlardır.

Ancak bir noktada yanılmamak gerekir. Çünkü; «kesin bir iktisadî bunalım, özgürlüğe olduğu kadar, barbarlığa da yol açar» diyor ünlü düşünür Rich (Wilhelm Rich, Faşizmin Kitle Ruhu Anlayışı, s. 48, P. 24)

İktisadî bunalıma giren toplumlarda, hakim sınıflar; ilerici güçleri, emekçilerin ekonomik ve siyasal örgütlerini birbirine düşürüp, güçleri bölerek bunalıma girmek isterler. İlerici güçlerin en küçük zaaflarından faydalanırlar. İlerici güç ve ilerici partilere düşen görev «Hakim sınıflar ile demokratik güçler dengesini doğru hesap etmek ve demokratik güç birliğini bozacak, eylem ve sloganlardan kaçınmaktır.»

Dünya tarihi ve ülkemiz yakın tarihi bu hataların nelere sebep olduğunun en güzel kanıtıdır. Basit bir örnek verirsek; (Bir tavla oyunu vardır, iki tavlanın başına 4 kişi oturur, bir çift zarla iki grup tavla oynar. Aynı gelen zarlar, bir tarafın yenilmesine yol açarken, aynı safta diğer kişi galip gelebilir.) Bütün mesele rastlantıları olumlu yönde değerlendirmedir.

Bizlerde, çoğu kere hatalara düştüğümüz tahlil alışkanlığı var; her olayın bizim lehimize sonuçlanacağını düşünürüz. Doğrudur aslında, tarih bizden yana, kapitalizmin açmazları bizden yana, fakat bu çelişkiler içinde ortaya çıkan bilinç var. İşte bütün mesele bilinci iyi değerlendirmekte.

Faşizmin diğer tanımını yaparsak, «Hakim sınıfların iktisadî bunalım zamanlarında, ilerici güçlerin zaaflarından yararlanıp, orta sınıflarla bütünleştiği ölçüde, demokratik hakları ortadan kaldıran bir baskı rejimidir.» Tarihten de anlaşılacağı gibi, *«Hakim sınıfların, orta sınıflarla bütünleştiği ölçüde»* bu noktaya dikkat etmek lâzım. Faşizmin tarihini biraz araştırırsak orta sınıflarla bütünleşmede, bazı ipuçları bulma olanağı var. Muhakkak tarih tekerrür etmez, tarihteki olayları günümüze ölçü yapamayız. Fakat tarihi iyi değerlendirmek bir devrimci için temel koşuldur.

«Gerçekliğe gerici açıdan bakan anlayış, ne çelişkilere aldırır ne de gerçek olgulara, Gerici siyaset; evrime karşı çıkan bütün toplumsal güçlerden, kendiliğinden yararlanır. Bilim; gerici güçler karşısında mutlaka üstün gelmeleri gereken devrimci güçlerin hepsini bulup ortaya çıkarmadıkça, siyasal gericilik bu oyununu başarı ile sürdürecektir.» (W. R. a.g.e S. 38 P. 19)

ALMAN FAŞİZMİ

İkinci dünya savaşının nedenlerinden olan, Alman faşizmi faşizmin geliş nedenlerine, kendisine geniş bir kitle bulmasına bu kitledeki düşünce zeminiyle nasıl bütünleştiğine tekrar bakmakta yarar var.

Birinci dünya savaşından yenik çıkan Almanya'nın güçlü sanayi, pazarlarını kaybetmiş bulunuyordu. Pazar kaybetmenin doğurduğu, mal birikimi, iktisadî bunalıma yol açtı, Almanya'da büyük iktisadî kriz başladı. Bunda; işçi sınıfının örgütlü ve sınıf bilincinde oluşu, doğusunda Sovyetlerin kurulmuş olması, sosyal patlamayı yoğunlaştıran etkenlerdi.

O dönem Avrupa'yı kasıp kavuran iktisadî buhranlar, I. Dünya savaşının peşisıra gelen ulusal kurtuluş savaşları, birinci dünya savaşını galip bitirenlerin bile aslında mağlup olacaklarının belirtleriydi. Emperyalizm'in yürüttüğü pazar savaşı; Rus çarlığının yıkılmasına Sosyalist bir devletin oluşmasına sebep olmuş bu da yetmiyor gibi kendi içlerinde emekçi sınıflarda bilinçlenme hızlanmış, işçi siyasal teşekkülleri en güçlü örgütler haline gelmişti.

Diğer yandan örneğin, Almanya'da iktisadî buhranla doğru orantılı

Naziler gelişmeye başladılar. Nazilerin başlangıçtan iktidara geçene kadarki halktan aldıkları oy şöyle;

1928	senesi	0,800	Milyon
1930	senesi	6,400	»
1932	senesi	13,000	»
1933	ocak	17,000	»
1933	sonbahar	19,000	»

1930'da ilk büyük zaferlerinde ise oy aldıkları kitlenin içinde proletarya sayılacak kişilerden aldıkları oy 3 milyon dolayında bu oyların yüzde 60-70'i dar gelirli memur yüzde 30 - 40 işçi oylarıydı.

1930 yılında bir Alman gazetesinde Karl Radek imzalı bir yazı şöyle diyor:

mının ikinci yerini tutan bu partinin adını anmayışları son derecede anlamlıdır. Bu parti püskürtücü güçlerin etkisiyle, denizin ortalık yerinde ansızın boy gösteren bir ada gibi birdenbire ortaya çıkıvermiştir.» (Deutsche Wahlen Roter Aufbau Ekim 930)

Faşizm, bildiğimiz kadarıyla baskı rejimidir. Nasıl oluyor da bu baskı rejimi oyla iktidar olabiliyor ve bir ada gibi denizin ortasından çıkıveriyor?

«Faşizm yüzde yüz gerici bir kavram gözükmez, devrimci duygularla, toplumsal kavramların yoğrulmasıyla vücut bulur. Bir askerî yönetim hevesinden öte uzun zaman devlet etme olanağını içinde barındıran devlet idaresidir.» (W. R. a.g.e. S. 11 p.20)

Almanya'da Hitler'in böyle birdenbire ortaya çıkmasında ve Alman halkı içinde zemin bulmasını bazı ana faktörlerde toplamak mümkün.

1) SOVYET DEVRİMİNİN ALMAN ORTA SINIFLARINA OLUMSUZ ETKİSİ

1928 senesinde Moskova'da toplanan sendikalar birliğinde Dimitrof şöyle konuşuyordu:

«Faşizm, mahallî, geçici, muvakkat bir olgu olmadığını bilmeliyiz. Faşizm, Emperyalizm ve sosyal devrim çağında kapitalist burjuvazinin sınıf egemenliğinin ve diktatörlüğünün bir sistemidir. Emperyalist savaştan ve ekim devriminden, Sovyetler Birliğinin 10 yıllık varlığından ve bu etkenlerin, proletarya, köylü kitleleri ezilen uluslar ve sömürge halkları üzerindeki devrimci muazzam etkisinden sonra burjuvazi halk kitlelerini kendi sınıfsal egemenliği altında uzun süre tutamayacak ve parlamenter demokrasnin eski yöntemleri ve formülleriyle kapitalist istikrar ve rasyonalizasyon so-

runlarını çözümleyemeyecektir. Bu durumda burjuva için tek çıkar yol kitlelere faşizme boyun eğdirmektir. Faşizm burjuvazinin sınıf egemenliğinin son aşamasıdır.»

Dimitrof Sovyet devriminin Avrupa'daki proletarya üzerindeki muazzam devrimci etkisinden bahsediyor. Oysa o tarihlerde Alman Komünist partisi dışında bırakılan bir başka devrimci şöyle diyor:

«19 uncu yüzyıl marksistleri sınıf bilincini yalnız kol işçilerine saklıyordu, bunların karşısınaysa aynı derecede vazgeçilmez daha başka işlerle uğraşan, Aydınlar, küçük kentsoylular diye nitelediği ***öbür emekçileri koyuyordu****, oysa bu uğraşlar olmadan toplum işleyemezdi. Bu basmakalıp toplumsal evrim tarafından aşılmış, karşıtlık Alman faşizminin yengiye ulaşmasında geniş ölçüde katkıda bulunmuştur.» (W. R. a.g.e. S. 24 p. 1)*

Sovyet devrimi ve Avrupa'daki komünist partilerinin Sovyet modelini kendi ülkelerinde uygulamak istemeleri «Her ülkenin kendine özgü koşulları» unutulmuş ve atılan sloganlarla Marks'ın proletarya içine kattığı diğer ücretliler hareketin dışına itilmişti Marks'ın «Her ülkenin proletaryası önce kendi burjuvasıyla hesaplaşır» sözü unutulmuş, «Bütün ulusların işçileri birleşsin» sloganları proletaryanın içine katılması gereken ücretlilerin, küçük burjuvaların kültürlerine ters düâşmüş bu sınıf ve tabakalar, hakim sınıfların yanında yer almışlardır.

2) KOMÜNİST PARTİLERİN SOVYETLERE BAĞIMLILIĞI

Sovyet komünist partisinin ülkesinde iktidarda olması, ülkelerinde iktidarda olmayan komünist partileri üzerinde kendiliğinden baskı yaratmıştı. Oysa bu kendiliğinden olan baskı, emir, direktif almaya hatta komünist partilere başkan tayin etmeye kadar varmıştı.

Umudunu Sovyetlere bağlayan komünist partileri oyalanadursun, Sovyetler Birliğinde: «Tek ülkede sosyalizm» ve «Birden fazla ülkede sosyalizm» tartışmaları yapılıyor. Tek ülkede sosyalizm tezi ağır basıyordu. Proletarya diktatörlüğü adına parti dktatörlüğü hüküm sürmeye başlamıştı. Marksist bilim doğmalaştırılmış, kısır felsefe haline sokulmuştu. Bu yüzden Marksizmi yorumlamak katkıda bulunmak imkânsız hale gelmişti. Bu hem Sovyetlere bel bağlayan Avrupa komünist partilerinde imkânsızdı. En ufak eleştiri hemen damgalanıyor, sapma ile suçlanıyordu. (Ayrıntılı bilgi için: sos. Yol dergisi sayı 5.)

Avrupa komünist partilerinin yalnış tutumu, Sovyetlere bağımlılığı, Avrupa'da geniş halk yığınlarını faşizme malzeme yapmıştır.

Sınıfının özgürlüğünü kazanmasını kendisine görev sayan devrimci büyük bir mesuliyeti de sırtlanmış demektir. Devrimin başarıya veya ba-

şarısızlığa uğraması o siyasî örgütün omuzlarındadır. En az hata yapma zorunluluğu vardır. Yoksa zindanlarda çürümek, kurşuna dizilmek, hataların üzerine sünger çekmez. Çünkü her yapılan hata milyonlarca emekçinin ölümüyle sonuçlanmıştır.

Faşizm bile her ülkenin kendine öz şartlarına göre başa geçmiş sonra birbirlerine yardım etmiştir. Emperyalizm her ülkenin kendi yapısına göre bukalemun gibi şekil değiştirirken, sol güçler tahlil yönünden gerici yöntemlerin bile ardında kalmıştır. Oysa 1890 senesinde Engels bile daha tamamlanmadık çok işleri olduğunu söylüyordu. Bunları araştırmak onlardan sonra gelen Marksistlere düşüyordu. Katkıda bulunmak şöyle dursun, canlılığı bile gitmişti, durgun kalıplar haline getirmişlerdi. Bakın Engels ne diyor:

«Marks ve bir ölçüde ben, gençlerin bazen olayların ekonomik yanına gereğinden fazla önem vermelerinin sorumluluğunu taşıyoruz. İşin bu yanını inkâr eden rakiplerimizin karşısında, onların inkâr ettikleri ilkenin altını çizmek gerekiyordu. Karşılıklı etkileşime katılan diğer etmenlerin yerini belirtecek zamanı fırsatı ve yeri her zaman bulamıyorduk. Fakat tarihin belirli bir dönemini analiz etmek gerektiğinde yani pratik uygulamada iş değişiyordu ve hata yapılmıyordu.» (Engels, Joseph Ploch'a mektup, 21.9.1890)

3) ALMAN BURJUVA SINIFININ SOLUN HATALARINDAN İSTİFADE ETMELERİ

Alman burjuvazisi iktisadî bunalım yüzünden ve sınıf bilincindeki sendikalar ve sol partilerin etkinliğinden her şeyini kaybetmek üzereydi. Tek umutları Nazilerdeydi, onların gelişmesinde ve devrimci güçlerin bölünmesindeydi. Fakat solun hataları onlara bu olanakları verdikten sonra bir de geniş halk yığınlarını verdiler. Alman faşizmine yapılacak bir iş kalıyordu. Geniş halk kitlelerini harekete geçirmek, onlar da bu işi yaptılar. Yüzyılların ürünü olan halkın toplumsal kültürünü kullandılar. Bakalım:

«... Halk yığınlarının frengiye tutulmasının en belirgini çocuklarımızda kendini göstermektedir. Çocuklarımız ruhsal yaşamımızın adım adım karşı konulmaz bir şekilde zehirlenmesinin en acıklı ürünüdürler. Ana babalarının kusurları çocuklarımızda dışa vurur...»

«... Köylü sınıfını ulusun en sağlıklı temeli olarak saklamak bile son derece önemlidir. Çektiğimiz acıların çoğu kentle köylerde yaşayan halk arasındaki sağlıksız ilişkilerden gelmektedir. Küçük ve orta köylülerden oluşan sağlıklı bir katman, öteden beri bugün düştüğümüz toplumsal hastalıklara karşı en iyi korunma aracı

olagelmiştir. Ayrıca bu sınıf, kendi iç iktisadî çevrimi içerisinde bir ulusun günlük ekmeğini sağlayabilmesinin de en etklii aracıdır. İşleyim ve tecim sanayii ve ticaret hastalıklı başatlıklarını, hakimiyetlerini yitirmekte, ulusal gereksinimlerle ürünler arasında kurulan dengeye dayalı iktisadî yaşamın genel çerçevesi içerisinde kendilerine düşen yeri almaktadırlar...»

«... Ayrıca ben sağlıklı bir köylü sınıfının korunup geliştirilmesinin toplumsal hastalıklara ve halkımızın ırksal çöküntüsüne karşı en iyi çare olduğu kanısındayım...» (Hitler - Kavgam)

Halktaki yüzyılların toplumsal ürünü olan kültürü, cömertçe kullandılar. Fakat asıl kabahat «Tohum atacakları tarlayı onlara verenlerindi.»

Sonradan koskoca ikinci dünya savaşını (Marksist bir tahlille) Alman halkının çılgınlığı ile, sosyal demokratların dönekliğine bağladılar. Halbuki kitapları hâlâ Sovyetler Birliğine sokulmayan bir ilim adamı 1933'te şöyle diyordu:

> «Akılcı bir düzen içinde gittikçe yoksullaşan emekçi kitlelerin toplumsal durumlarına bakarak, daha keskin br bilince ermeleri, çektikleri sıkıntıyı ortadan kaldırmaya girişmeleri beklenirdi. Aynı biçimde, iyice yoksul bırakılan işçinin kendisine uygulanan kötü işlemlere başkaldırması ve kendi kendine: Topluma yararlı iş yapan benim, toplumun geleceği öncelikle bana bağlı onun için üzerime düşen görevlerin sorumluluğunu kendim yükleneceğim. Demesi gerekirdi. Bu durumda işçilerin bilinci toplumsal durumlarına tıpatıp uyardı.
>
> Marksçı bu tutuma sınıf bilinci adını veriyordu oysa, kitlelerin toplumsal durumlarıyla bu durumun bilincine varışları arasındaki boşluk, onların toplumsal durumunun iyileşmesine değil kötüleşmesine yol açmıştır. Faşizmin yanı en acımasız siyasî gericiliğin iş başına gelmesine en büyük yardımı yoksullaşan halk kitleleri yapmıştır.» (W. R. a.g.e s. 42 p.8)

Hata Marksın değildi şüphesiz. Bakın Marks ne demiş?

«Devrimcinin görevi, insanı etkileyen bütün durum ve koşulları değerlendirmektir.) (Marx, Marksizmin anah. Garudy)

Yine Wilhelm Rich'den dinleyelim...

> «Aç adam hırsızlık yapıyor, veya ücretleri yetmiyen işçi grev yapıyor, bunun sebebi iktisadidir. Fakat neden? Birçok aç insan hırsızlık yapmıyor, veya neden yüzbinlerce ücretli işçi greve gitmiyor? Bunun da araştırmasını yapmak gerek.» (W. R. a.g.e s. 52)

Diyelim ki, o zaman, sol böyle düşünüyordu. İnsanlar mevcut şartlara göre düşünür v.s. Böyle bir varsayımla Emperyalizm devamlı düşün yönünden, rastlantıları kendi lehine çevirme yönünden, bizden önde gidecek de-

mektir. Emperyalizm kaba bir benzetme ile boksör Muhammet Ali gibi her ravuntta taktik değiştirirken, yıllarca solun stili eski model kalmadı mı? İkinci dünya savaşından tam 24 yıl sonra Fransa'da Garudy şöyle diyor:

«Artık yeter... Tam 50 yıl halkımıza Sovyetlerde devrimin nasıl yapıldığını anlattık.» (R. Garudy Sos. dönemeci kitabı)

ÜLKEMİZDE FAŞİZM TEHLİKESİ VE DEMOKRATİK HAKLAR:

Faşizm... Neye karşı faşizm.? Bu güne kadar alınmış demokratik haklara. Bu demokratik hak ve özgürlükler bir toplumsal birikim sonucu alınmadımı? Evet... Daha incelememizin başında şöyle diyorduk.

«Gelişen üretim güçleri karşısında, bu güçlere çerçeve olamıyan üretim ilişkileri, sosyal patlamalara sebeb olur. Hakim sınıflar demokratik haklar vermeye ve kendlerine ters bile düşse bazı kurumlar getirmeye mecbur olurlar. Başka bir deyişle demokratik haklar hakim sınıflar açısından bir ara anlaşma gibidir. Fakat aynı haklar, ilerici güçler ve emekçi sınıflar açısından geriye dönüş yapmamak için konmuş temel taşlarıdır.» ,

İşte... Faşizm, yeni bunalım dönemlerine girmek üzereyken, ki... «Keskin bir iktisadi bunalım özgürlüğe olduğu kadar, barbarlığa da yol açar» (emekçilerin zaman içinde elde ettikleri hakların burjuvazi tarafından emekçilerden geri almak için yaptıkları uğraşa faşizm diyoruz) Ve... Faşizm, hakim sınıfların orta sınıfları yanların aldığı ölçüde etkili ve gaddar olur. Şimdi ülkemizde zaman içinde elde edilmiş demokratik haklara bakalım

ATATÜRK DÖNEMİ :

Bu dönem elde edilmiş haklar, çoğu kez, tepeden inme «lûtuf» gibi gözükür. Çoğu kez yakınmışızdır. Bu haklar verilmese idi de zorla halk alsaydı diye, (medeni kanun, inanç özgürlüğü. Kadın hakları) Oysa bu haklar hiç de tepeden inme verilmemiştir. Bir devrim üç yönü ile gelmiştir, (politik, ekonomik, ideolojik)

Çünkü; 1 inci dünya savaşı sonunda emperyalizmin işgali altındaki yurdumuzu düşmanlardan temizliyecek en örgütlü güç Osmanlı kapıkulu sınıfıydı. Onun önderliğinde yapıldı kurtuluş savaşımız. Nasıl toparlandı kapı kulu sınıfımız? Nasıl etkin güç haline geldi? Onları etkin güç haline getiren devrimlerinin üç ana özü idi Siyasal iktidar ellerinde olacaktı, Dolayısıyla Eekonomik güç ellerine geçecekti ve ideolojileri (batılılaşmak, laiklik, milliyetçilik vs.) Toplumsal evrim onu gerektiriyordu. Kapıkulu (Bürokrasi) sınıfımız ülkemiz tarihinde kendine düşen görevi yapmıştır. İşte... Bu dönem gelen demokratik haklar, Bu devrimin getirdiği haklardır.

Özet olarak:

1 — Eğitimde müsbet ilimlerin hakim olması ve eğitimin yaygınlaşması (yeni yazı)

2 — Avrupa medeni kanununun kanunlarımıza aktarılması

3 — Dinle devlet işlerinin ayrılması

4 — Temel hürriyetlerden küçük bir bölümü (seyahat hürriyeti, kanun önünde eşitlik, vs.)

ÇOK PARTİLİ DEMOKRASİ DÖNEMİ :

Yukarıda sayılan özgürlüklerle Türk bürokrasisi, gelişen üretim güçlerine 1946 senesine kadar çerçeve olabildi. O yıllarda biten 2 İnci Dünya Savaşı ve ülkemiz içinde palazlanan kıtlık günlerinin zenginleri bu zenginlerin toprak zengini ile bütünleşmeleri yenik düşen Alman faşizm'i karşısında batı toplumu yanında yer alışımız, Yani iç ve dış raslantı uyumluluğu çok partili döneme geçmemize neden oldu. Bu dönemde hangi özgürlükler geldi?

1 — (sola kapalı da olsa) Çok partili demokrasi, cumhuriyet tarihinde muhalefet alışkanlığı, halkımıza oyla hükümet devirme ve yaşantısını değiştirme alışkanlığı geldi.

2 — Üretim güçlerini dizginleyen, muhafazakârlar yerine üretim güçlerini geliştirmeye yatkın liberal zihniyet geldi (dışa bağımlı da olsa)

«Türk burjuvazisinin ticaretten endüstriye kayışı, 1950 den sonra başlamıştır. Endüstrinin ulusal gelirdeki payı artmış, gayri safi yatırım olarak makina donatımına ayrılan meblağlar hızla büyümüş olarak makina donatımına ayrılan meblağlar büyümüş, sanayide kullanılan enerji ve işçi sayısı yükselmiş, kalabalık işçi çalıştıran modern fabrikaların çoğaldığı görülmüş.....» (Sp. prog. s. 83 p. 29)

3 — Halk bütün toplumsal tarihinde kısmende olsa bürokrasinin hakimiyetinden ilk defa kurtuldu.

«... 1950'ye kadar devleti rakipsiz yönetti. Hem politik alanda, hem eko*nomik alanda bürokrasinin egemen olduğu görülür. Bürokrasi bu dönemde de üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip değildir, ancak devletçilik politikası ile ekonomiye egemen durumdadır. 1950 de bürokrasi için yeni bir dönem başlamıştır. 1950-60 arası burjuvazinin politikada ağırlığını duyurmaya yöneldiği dönemdir. 1950 seçimleri bürokrasinin vasiliğinden kurtulmak olanağı vermiştir.» (SP. prog. s. 83 p. 29)*

27 MAYIS'LA GELEN ÖZÜRLÜKLER:

«...Ve, burjuvazinin kendisine bağlı yeni bir bürokrasi oluşturma çabalarından beklenen sonuç alınamamıştır. Geleneksel bürokrasi durumunu ve politik bilincini korumayı başarmıştır...»

«... Burjuva iktidarının Türkiye'yi ekonomik iflâsın eşiğine getiren politikası, devletin saygınlığını da zedelemekteydi. Ulusal bağımsızlığımızla asla bağdaşmayan bir dizi sözleşmenin altına imza konmuş ülkemizde Amerikan askeri üsleri kurulmuş, dış borçlar ve zararlı sonuçları, Düyunu umumiye ile bir paralel kurulmasını haklı gösterecek bir düzeye ulaşmıştı. Cumhuriyet döneminde bin bir fedakârlıklarla meydana getirilmiş, olan devlet mameleki, yabancı ve yerli çıkar çevrelerine peşkeş çekilmekle, milyarlarca lira değerindeki kamu sektörünün özel sektöre devrinden söz edilmekteydi. Bu yüzlerce yıldır, bürokrasinin kıskınçlıkla koruduğu devlet, fikir olarak, hükümet etme biçimi olarak göre göre yok edilmekteydi. Oysa bürokrasi yüzlerce yıldır, devleti kollamayı ve korumayı varlığının nedeni saymıştır. Gidişata seyirci kalamazdı, gelenekleri, inançları bürokrasiyi harekete iteliyordu. Bu dönem 27 Mayıs'la noktalanmıştır...»

(SP. prog. s. 84. p. 16)

27 mayıs devriminin getirdikleri;

1961 Anayasa'sıyla toplumumuza ve emekçi halkımıza geniş haklar alındığı gibi, Burjuvaziye kısıtlayıcı yasalar getirmiştir. Genellikle ilerici yanı çok ağır basan yasadır.

Anayasanın diğer bir yönü ise, getirdiği bir takım kurallar ve kurumlarla demokratik düzeni bürokrasiye ipotekli kılmıştır.

ÜLKEMİZE FAŞİZM'İ GETİREBİLECEK GÜÇLER VE YANDAŞLARI

*Bu güne kadar alınmış demokratik haklar bunlar, bu kanunlar bir sos*yal birikim sonucu gelmiştir.

Mevcut demokratik haklar sonuna kadar kullanıldığı ölçüde yaşantımıza girer. Yeni haklar elde etmek için mücadele verilir. Elde edilmiş demokratik haklar, yüzyılların ürünüdür. Ve bu uğurda binlerce kişi zindanlarda çürümüş, öldürülmüştür. Hiç bir devrimcinin (Taktik hataları diye geçiştirivereceği,) yalnışlıklar yapmaya hakkı yoktur. Devrimciler her hatalarında, halkın kurtuluşunu geciktirdiklerini bilmek zorundadır. Halklar deneme tahtası değildir.

Şimdi, şartların bizi düşündürdüğü ölçüde ülkemizde baskı unsuru olacak, veya demokratik hakları kısıtlamaya yatkın sınıf ve zümrelerin yapılarına kısaca bakalım:

EMPERYALİZM'E BAĞIMLI İŞBİRLİKÇİLER(BURJUVAZİ) :

Burjuvazi varlığı ve üretim araçlarının niteliği yönünden ancak Emperyalizm sayesinde ayakta durabildiğini bilmektedir. Güçlendiği ölçüde bürokrasinin kontrolünden çıkma veya kendine tamamen alet etme yönünden bürokrasi ile ittifakları içinde de çelişki halindedir. Bürokrasinn büyük katkısıyla getirlen 1961 anayasasını kendi gelişmesine en büyük engel görmektedir. Dış güçlerin büyük yardımlarıyla giriştiği eylemlerde, bürokrasiyi kendisine alet ettiği ölçüde engel gördükleri demokratik hakları geri alma isteğindedir.

BÜROKRASİ ;

Ülkemizin kendine özgü yapısında, tarihinde bürokrasinin yeri diğer ülkelerden çok farklıdır. Yüzyıllarca devlet etmiş, üretim güçlerine sahip olamamış fakat devlet gücünün elinde olması üretim güçlerine tasarruf etme yetkisini elinde tutmuştur. Halen 1961 anayasasıyla getirilen; Milli güvenlik kurulu, tabii senatörlük, devlet planlama teşkilâtı, anayasa mahkemesi ile demokrasiyi ipateği altında tutmaktadır.

«Kesin olan şudur ki bugün bürokrasi, burjuvazi ve toprak ağalarından bağımsız bir baskın güçtür. Devlet yönetimini elinde tutan ve politikada son sözü söylemedurumunda olan bir siyasal gruptur» (SP. prog. S. 89 p. 26)

Üçüncü selim döneminden itibaren halkla kültür bağlantısı giderek kopmuş, kendine has ideolojisi olan bürokrasi Türk halkının gözünde de en baskın güçtür. Genel olarak bürokrasinin ideolojisi:

«Türk bürokrasisi, merkezci, tümcül, otoriter, güçlü bir devletin varlığını, Türk milliyetçiliğinden esinlenen, uygarcılıkçı, reformcu, halkçı ve laik bir politika izlenmesinin temel koşulu sayan ve bu politikayı uygulamak, ve uygulatmakla devleti kollayıp, kollamakla görevli oldukları inancını taşıyan kamu personelinin oluşturduğu baskın bir sosyal gruptur.» (SP. prog. S. 91 p. 17)

Batılılaşma ile niteliyebileceğimiz kültürü, halkın çoğunluğunda hakim olan kültürle aralarında derin farklar vardır. Bürokrasinin, üretim güçlerini geliştirme açısından, halkımızın gayet iyi bildiği kısır dinamiği uzun müddet hakla bütünleşmesini engeller. Bu yüzden bürokrasinin, burjuvazinin çıkarlarına hizmet etmesi, demokratik hakların ortadan kalkmasına, bürohkrasiyi alet etmesi ancak; olayları, bürokrasinin istemediği biçimde (Ül-

ke bütünlüğünü bozucu, milli birliği parçalayıcı, devleti tehlikeye sokucu) geliştirmek eğilimindedir. Daha açıklarsak, anarşik hareketler, silahlı eylem, doğuda halklar sorunu bürokrasiyi harekete geçirmekle kalmaz, onu bir müddet diğer orta sınıflarla bütünleştirir.

Bu eylemlerin içinde bürokrasi için en tehlikeli ve onu en uzun dönem halkla bütünleştirecek zararlı eylem doğu sorunudur. (TİP'in en büyük kapatılma gerekçesi)

ORT SINIFLAR (ESNAF, ZANAATKÂR, AZ VE ORTA TOPRAKLI KÖYLÜLER)

Ülkemizin az gelişmişlik yapısı incelendiğinde orta sınıfın en geniş katman olduğu ortaya çıkar. Burjuvazinin geliştiği ölçüde işleri bozulan bu yüzden de eskiye en fazla özlem duyan, dini siyasete alet edenlerin propagandasına yatkın olan bu güç, bürokrasi ile kültür farklılığından ve bürokrasinin kısır dinamiğini en iyi bildiğinden, burjuvazinin ve onun yandaşları safında yer almäktadır.

Fakat az gelşmiş ülke olduğumuzdan ve bu sınıfın, halen, milli gelire katkısı %60'ın üzerinde olduğundan, işçi sınıfımızın demokratik öncülüğünde hareket edecek en güçlü müttefikimizdir. Üretime payı olan orta sınıflarla bütünleştiğimiz ölçüde (küçük üretim aracına sahip olup emeği ile geçinenler) Bürokrasinin ipoteğini çözebiliriz. Hele, bir iktisadi krizi ilk önce sezme olanağına sahip olan bu sınıf, hem bizim müttefikimiz yapmamız gereken hemde, bürokrasi ve burjuvazinin bütünleştiği ölçüde bize en zararlı sınıftır.

Faşizm.in etkinliği ile hakim sınıfların bu sınıfla bütünleşmesi doğru orantılıdır.

FAŞİZM'LE ETKİN MÜCADELE

Türkiye'ye özgü sosyalizm deyince, kendiliğinden, faşizm'e karşı etkin mücadele de beraberinde geliyor. Yukarıda ki bölümlerde gördüğümüz gibi hakim sınıfların kendi iç çelişkileri ve hangi ölçülerde bütünleşebilecekleri, hangi güçlerin bitaraf kalabileceği devrimi yapableceğmiz yandaş güçler ülkemize özgüdür.

Örneğin: Bürokrasiyi tesirsiz hale getirecek ve küçük bürokratları işçi sınıfının öncülüğünde mücadeleye sokabilecek belli başlı faktörler şunlardır:

1 — Sosyalist düzende de kişi hak ve özgürlüklerine, insan hakları

beyannamesinde ifadesini bulan temel haklara gerçekten saygılı olduğumuzu.

2 — Düşünce, söz, basın, örgütlenme özgürlüklerinin en geniş şekilde uygulanacağını

3 — Emekçilerin mücadelesinin aslında yurtseverlik mücadelesi olduğu, bu mücadele; Milleti bölmek değil aslında bölünmeleri temelinden önlemek için olduğunu

4 — Türkiye Cumhuriyetini ilelebet devamını sağlamak için çalışanları söz ve karar sahibi yapmanın gerektiğini.

5 — Bağımsızlığa kıskançlıkla bağlı olduğumuzu

6 — Laik'lik ilkesine bağlı olduğumuzu

Kısaca izah etmeye çalıştığımız hususlar, bürokrasinin büyük kesimini (Dar gelirlileri) İşçi sınıfının müttefiki yapacağı gibi büyük bürokrasiyi de tesirsiz hale sokacaktır. Bu görüşlerin çoğu ise, bürokrasiyi elde etmek veya tesirsiz hale getirmek için taktik değil, çağımızın Marksizm'e katkılarıdır.

Orta sınıf ve tabakaları yandaşımız yapacak görüşler ise kısaca şöyle;

1 — Anayasamızın 11-12-19 uncu maddelerde ifadesini bulan görüşlere bağlı olduğumuz.

2 — Halkımızın kendine özgü kültürünü çağdaş düzeye eriştirecek ve emperyalizm'in kültür sömürüsünden kurtaracak, topluma, emeğe dayalı insanlığa yaraşacak, birbirine saygılı yeni ahlâkı getirecek tek gücün emeği ile yaşayanlar olduğu, çalışanların iktidarında özlenen ahlâka kavuşabileceği.

3 — Kapitalizmin geleceği orta sınıfların güçlerini yok edeceğinden, kapitalist düzenin devamından büyük zararları olduğu ancak, teknik gücün toplumun emrine ve denetimine girdiğinde, emekçi sınıflar olarak kurtuluşun ortak olduğunu.

4 — Ülke bütünlüğüne saygılı olduğumuzu

5 — Seçimle iktidara gelip, halkın muhalefetine rağmen iktidar olmayacağımız

6 — Mevcut her türlü özgürlükler daha geliştirilerek her türlü baskının ortadan kalkacağı

7 —Bağımsızlığa gerçekten saygılı olduğumuzu

8 — Hangi isim altında olursa olsun, bütün baskı rejimlerine karşı olduğumuzu.

Yukarıda değindiğimiz maddeler de orta sınıfları büyük çoğunluğu ile işçi sınıfının demokratik öncülüğünde mücadeleye iteceği gibi yanımıza gelmeyenleri de tesirsiz kılacaktır.

Çünkü; Toplumsal birikimin sıhhatli başladığı ülkelerde (birikime doğru teşhis koyan sol partilerin varlığı ve etkinliği) uyanış, toplumun bütün kesimlerine yansır. Hakim sınıflar arasında bile kültür buhranı başgösterir. Zaten devrimci güçler, hakim sınıfların iktisadi siyasal ve kültürel bütün kepazeliğini ortaya dökmeden, hakim sınıfları, kültür bunalımına sokmadan iktadar olmamız güç ve sağlıksızdır.

Faşizm için mücadelede; İşçi sınıfımızın ekonomik mücadele verdiği sendikaların işçilere politik bilinç verme yönünden en güzel basamaktır. Sendikalar içinde mücadele veren devrimci kardeşlerimizin bu gün görevleri; sendikalara sınıf bilinci ile canlılık getirmektir. faşizme karşı etkili mücadelede en baskın güç işçi sınıfımızdır.

Emekçilerimizin süratle partimizde örgütlenmeleri zorunludur. (SP.) Politika çinde yoğrularak, Türk toplumuna, «gerçekten ülkeyi idare edebileceğini» göstermesi, inandırması gerekir. Türkiye işçi sınıfı yaptığı politik mücadeleyi aslında vatan ve milletin selâmeti için yaptığını geniş halk yığınlarına, ağır başlı mücadelesiyle duyurması gerekir.

Ayrıca, faşizme karşı diğer emekçi kesimlerin derneklerle örgütlenip, federasyonlar kurmaları demokratik haklar için baskın güç olacaklardır.

Teknik personel ve aydınların diğer mesleki kuruluşlarının hakim sınıflar karşısında etkin bir güç olduğu muhakkaktır. Fakat faşizme karşı mücadele, bütünüyle, devrimci mücadelenin ayrılmaz parçasıdır.

SON SÖZ

BU BİR İNCELEME DEĞİLDİR sadece solcu kardeşlerimize yeni yaklaşım açıları getirmek, daha etraflı düşünmeyi ve mücadeleyi getirmek içindir. Sosyalist parti programı bütünüyle ele alındığında faşizm'e karşı en etkin mücadeleyi «Türkiye'ye özgü sosyalizm'le» getirmektedir. Bütün mesele eski doğmalardan arınıp, düşün yönünden emperyalizm'den daha önde gitmektir. Faşizm'e karşı mücadelenin hatalara tahammülü yoktur. Ülkemizde son MC iktidarının gençlik olaylarından medet umması boşuna değildir. İsrarla üzerinde durduğumuz; orta sınıfları yanına almakta onlarla bütünleşebildiği ölçüde bize saldırmaktadır. Bizim görevimiz Hakim sınıfları zayıf yönünden yakalamaktır. O da artık Türk halkına. verecek birşeyleri kalmamasıdır. Ekonomileri sık sık dar boğazlara girmektedir. Ülkemiz, çarpık iktisadi yapısı büyük sarsıntı geçirmektedir. Bu dönemde, ülke şartlarını iyi değerlendirip faşizm'e araç olmamak sol partilerin görevi olmalıdır.

PAYEL YAYINEVİ SUNAR :

■	FAŞİZMİN KİTLE RUHU ANLAYIŞI Vılhelm Reıch Çev: Bertan Onaran	30.—
■	SUÇSUZLAR Howard Fast (Roman)	10.—
■	YALNIZLAR Zaven Biberyan (Roman)	10.—
■	ÇAĞDAŞ GERÇEKÇİLİĞİN ANLAMI György Lukacs	8.—
■	TARÇIN KOKULU KIZ Jorge Amado (Roman)	25.—
■	GECENİN ÇOBANLARI Jorge Amado (Roman)	25.—
■	YASIMI TUTACAKSIN Dominique Lapierre Larry Collins	20.—

PAYEL YAYINEVİ

Nuruosmaniye Cad. Atasaray
No. 405 CAĞALOĞLU - İST.
P.K. 889 - İSTANBUL

Sosyalist Parti Programı

SOSYALİST PARTİ
1975

FİYATI : 10.- TL.

YAZIŞMA ADRESİ : SOSYALİST PARTİ (S.P.)
GENEL MERKEZİ
GAZİ MUSTAFAKEMALPAŞA BULVARI
No: 112/18 MALTEPE- ANKARA

İSTEME ADRESİ : SOSYALİST PARTİ
İSTANBUL MERKEZİ
Alayköşkü Cad. Sıdıka Hatu Han
No: 12 - Kat:3 - Oda : 303
CAĞALOĞLU- İSTANBUL

TÜRKİYE DAĞITIM: GE - DA CAĞALOĞLU- İSTANBUL

750 Kuruş